

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2016-11-01
Stockholm

Mål nr
M 5547-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljööverdomstolen, dom 2015-05-22 i mål M 5189-13, se bilaga A

KLAGANDE

TE

Ombud: MN,

MOTPARTER

1. C-O A,
2. HA,
3. IA,
4. MA,
5. S-A A,
6. AI,
7. OI,
8. KJ,
9. B-M L,
10. NL,
11. DM,
12. BM,
13. IM,
14. Nordic Sugar AB,
15. GO,
16. LP,

Dok.Id 1242503

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

- 17. AQ,
  - 18. LQ
  - 19. BR,
  - 20. KR,
  - 21. IS,
  - 22. J-E S,
  - 23. JS,
  - 24. MS,
  - 25. LS,
  - 26. ES,
  - 27. CS,
  - 28. Svenska Kyrkan Lunds stifts Prästlönetillgångar,
  - 29. BS,
  - 30. S-E T,
  - 31. C A A,
  - 32. OvA,
  - 33. AW,
  - 34. DW,
  - 35. VTY,
- Ombud för 1-35: TL,

SAKEN

Ansökan om tillstånd till restaurering av Tullstorpsån på sträckan mellan Skateholm och Jordberga i Trelleborgs kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår TEs yrkande om avvisning av motparternas vid Mark- och miljööverdomstolen framställda yrkande om tillstånd till en alternativ lösning av avvattningen av fastigheten X
2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att tillståndspunkt D7 ska ha följande lydelse:

D7. Anlägga ny ledning för omledning av dräneringsvatten från fastigheten X genom avledning söderut via tät ledning till avrinnings-dike på fastigheten Y, som sedan mynnar i Tullstorpsån.

Mark- och miljööverdomstolen föreskriver följande villkor för tillståndspunkt D7.

Ledningens dimension ska vara minst Ø 200 mm. Vattengången vid ledningens inlopp ska ligga på nivån + 3,50 m och utloppet i avrinningsdike L på nivån + 3,17 m. Allt arbete ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har uppgivit i den tekniska beskrivning som återges på s. 11 i denna dom.

3. Motparterna ska solidariskt betala ersättning till TE för hans rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med totalt 145 312 kr, varav 68 750 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

TE har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och undanröja medgivna tillstånd enligt punkter D5 – D9 i domen, dvs. avslå samtliga yrkanden som är kopplade till anläggande av våtmark på Beddinge ängar, norra delen. Vidare har TE yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska tillerkänna honom ersättning för ombudsarvode med ytterligare 4 500 kr varav 900 kr mervärdesskatt. Slutligen har TE yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

C-O A, HA, IA, MA, S-A A, AI, OI, KJ, B-M L, NL, DM, BM, IM, Nordic Sugar AB, GO, LP, AQ, LQ, BR, KR, IS, J-E S, JS, MS, LS, ES, CS, Svenska Kyrkan Lunds stifts Prästlönetillgångar, BS, S-E T, C A A, OvA, AW, DW och VTY (C-O A m.fl.) har i första hand bestritt ändring. I andra hand har de som alternativ i Mark- och miljööverdomstolen hemställt att det meddelade tillståndet D7 ska ändras så att tillstånd ges till att anlägga ny ledning för omledning av dräneringsvatten från fastigheten X genom avledning söderut och att tillståndspunkt D7 då ska få följande lydelse: Anlägga ny ledning för omledning av dräneringsvatten från fastigheten X genom avledning söderut via tät ledning till avrinningsdike på fastigheten Y som sedan mynnar i Tullstorpsån. De har bestritt att utge ersättning för rättegångskostnader.

TE har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avvisa, alternativt återförvisa till mark- och miljödomstolen, motparternas andrahandsalternativ.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) har bestritt ändring men har ingen erinran mot alternativet att istället avleda dräneringsvatten söderut från fastigheten X

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

TE har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Han äger fastigheten X, det så kallade "Å". Torpet på fastigheten är uppfört i mitten av 1800-talet med en stomme av lertegel och ett tak av vass. Fastigheten ligger på Beddinge ängar och berörs av restaureringen av Tullstorpsån framför allt genom den del av projektet som innebär att åvatten ska ledas ut på den norra delen av ängarna. Det finns en uppenbar risk att denna del av projektet kommer att skada hans byggnader och hans brunn. Vidare kommer denna del av projektet varken att kunna fungera som avsett eller ge någon nämnvärd miljönytta. Motparterna har i sin ansökan påstått att projektet kan genomföras utan att hans torp skadas. För detta påstående och övriga påståenden om miljönytta m.m. har motparterna utrednings- och bevisbördan.

Angående ny dränering från Å

Beddinge ängar är flacka och höjdskillnaden från Å ner till ån är liten. Grundvattnet i området rör sig från markerna norr om torpet i riktning mot ån. Grundvattnet på Å är tidvis högt och hanteras idag genom en dränering som leder vattnet söderut på ängen. Enligt beslutet ska befintligt dike i fastighetens södra gräns fyllas ut (tillstånd D 8) vilket innebär att fastigheten mer eller mindre vallas in. Avsikten med utfyllnad av diket och invallningen är att Å ska stängas ute från det vatten som leds in på ängen.

Eftersom översvämningssprojektet innebär att fastighetens dränering inte längre kan ske söderut ska dräneringsvattnet istället ledas i nordostlig riktning till ett befintligt dike på den norra sidan av hans tillfartsväg (tillstånd D 7). Enligt ansökan ska det ske genom att dräneringsvattnet från Å leds till en ny uppsamlingsbrunn och sedan vidare i en ny ledning norrut. Såväl brunn som ledning ska anläggas på Y. Han har under ärendets handläggning framfört synpunkter mot lämpligheten i att

leda åvatten mot hans fastighet och att den nya dräneringslösningen inte kommer att fungera.

I åberopat utlåtande från professor emeritus LB konstateras att den planerade dräneringen inte kommer att fungera och att det kommer att leda till höjda yt- och grundvattennivåer på tomten som i sin tur riskerar att allvarligt skada byggnaderna. Dagens dränering har sitt utlopp på ängen söder om fastigheten på höjden +3,91m med en lutning från fastigheten på 25 promille. Den planerade dräneringen mot norr ska enligt handlingarna i ansökan ha sitt utlopp i det norra diket på höjden +3,98 m. Den utloppsbrunn på fastigheten Y (dit dräneringen från 5X ansluts) ska anläggas med ett utlopp på höjden +4,11 m vilket ger en lutning till diket på 2 promille. Problemet är att anslutningshöjden i det norra diket på +3,98 m motsvarar diket botten. Vid avvägning i slutet av juni 2015 låg vattenytan i diket på höjden +4,33 m. Det innebär att dräneringen omöjligt kan fungera. Det kan därvid tilläggas att det inte var fråga om högvatten i juni 2015. LB uppskattar att ett högvatten i diket mycket väl kan nå höjden +5,00 m vilket innebär att utloppet från fastigheten skulle behöva ligga på höjden +5,12 m (för att nå 2 promilles lutning). LBs slutsats är att de lägre delarna av fastigheten riskerar att översvämmas vilket i sin tur hotar både byggnadernas bestånd och den grävda brunnens funktion. Det bör därvid betonas att byggnadens konstruktion (lertegel) gör den ytterst känslig för fukt.

Angående projektets funktion och miljönytta

På ängen utanför Å bedrivs idag ett förhållandevis intensivt bete med nötdjur. Marken på ängen är vattensjuk och mjuk vilket leder till att djuren gör djupa avtryck. Många av de diken som tidigare fanns på ängen är idag söndertrampade. Enligt C-O A m.fl. ska marken även fortsättningsvis användas för bete med nötdjur. Hela ängavattningssystemet ska bestå av ett stort antal låga diken med fördelande funktion. Dessa diken kommer omgående att trampas sönder varefter hela ängen kommer att bli en sörja av vatten och jord. Det innebär i sin tur att eftersträvad översilning av ängen från norr till söder inte kommer att uppnås. Istället kommer vattnet att bli stillastående och i förlängningen riskerar grundvattennivån på ängen att stiga vilket i sin tur kan påverka Å. Motparterna har inte på ett trovärdigt sätt

visat hur dikessystemet och översilningsfunktionen ska kunna bibehållas när den lösa marken trampas sönder av kreaturen.

Projektet på ängarna kommer inte att ge någon nämnvärd miljönytta. Översilningen ska leda till att näringsämnen frigörs från vattnet och suges upp av gräset på ängen. Den potentiella miljönytta som finns försvinner genom att djuren äter upp gräset och sedan återför det till ängen som gödsel. Genom översilningen kommer gödslet i princip omgående att sköljas ut i ån. Med gödseln följer inte bara växtnäringsämnen utan även diverse bakterier som inte bara kommer att påverka vattenkvaliteten i ån nedströms utan även i havet vid åns utlopp. Hela området vid utloppet består idag av mycket populära sandstränder. Det bestrids att han till Trelleborgs kommun uppgett att vattnet i brunnen är otjänligt. Brunnen försörjer fastigheten med vatten och har gjort så under lång tid. Det finns ingen anledning att tro att grundvattnet i sig är dåligt. Däremot har han varit försiktig med att dricka vattnet i brunnen eftersom det finns risk för inrinnande ytvatten.

Mycket av motparternas argumentation går ut på att det tidigare har funnits en ”ängavattning” och att det som fungerade då kommer att fungera idag. Man bortser då från att den gamla ”ängavattningen” var utformad på ett helt annat sätt och hade en helt annan skötsel. Att det är fråga om en helt annan utformning nu jämfört med då visas inte minst av de vattennivåer som kommer att råda på ängarna och det faktum att C-O A m.fl. har ansökt om borttagning av dike i gränsen mot hans fastighet, invallning av fastigheten och omledning av dräneringen norrut, åtgärder som bevisligen inte var nödvändiga för 100 år sedan. Motparternas påstående att det handlar om att återskapa den gamla ”ängavattningen” saknar således grund. Det kan därvid tilläggas att motparterna inte har ingivit någon form av dokumentation eller utredning som visar hur den gamla ”ängavattningen” fungerade och vilka vattennivåer och flöden som då fanns på ängarna.

Angående yrkandet om rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen

I samband med förhandling i mark- och miljödomstolen yrkade han ersättning för rättegångskostnader enligt ingiven kostnadsräkning vilket medgavs av motparten. Efter förhandlingen kompletterade och justerade motparten sin ansökan i delar som bl.a.

rörde Beddinge ängar. I samband med efterföljande skriftväxling yrkade han ersättning för tillkommande rättegångskostnader med 4 500 kr varav 900 kr avser mervärdes-skatt. I domen dömde mark- och miljödomstolen ut det belopp som medgavs i samband med förhandlingen. Det framgår inte av domen någon motivering till varför det tillkommande beloppet på 4 500 kr avslogs och det ligger nära till hands att tro att det handlar om ett förbiseende.

C-O A m.fl. har anfört i huvudsak följande.

Tillstånd för punkterna D5 – D8

De höjder som TE redovisar visar i sig inget nytt utan inmätningarna som gjorts för sökandenas räkning 2011 är jämförbara. För att åstadkomma översilning på ängarna öster om Å behöver vattnet ledas förbi det dike som idag mottar dräneringsvatten från TEs fastighet X (tillstånd D5). Det gamla ängavattningssystemet från slutet av 1800-talet omfattade även de östra delarna av ängarna och av kulturmiljöskäl finns en ambition att efterlikna det gamla systemet. De har gjort en anpassning genom att leda vattnet på ett längre avstånd ifrån fastigheten X. Det nya tillrinningsdiket kommer därvid att ligga ca 50 m söder om fastigheten. Det södergående dike som idag mottar dräneringsvatten från fastigheten X kommer att fungera som avrinningsdike från en punkt söder om tillrinningsdiket till ny anslutningspunkt i Tullstorpsån (tillstånd D6). Området mellan tillrinningsdiket och fastigheten X kommer att fyllas ut, även befintligt dike (tillstånd D8). Detta är den utfyllnad som TE kallar invallning och som är en direkt eftergift till honom för att ta hänsyn till att han ville ha inloppsdiket längre från huset och en förhöjd yta mellan tomt och inloppsdike. Dessa åtgärder påverkar fastigheten X på så sätt att dräneringsvattnet från fastigheten behöver ledas vidare från det nuvarande utloppet vid fastighetsgränsen när diket läggs igen. Det har då föreslagits ledas via en tät ledning med dimensionen 300 mm (kraftigt överdimensionerat för att säkra avrinningen) till annat dike utanför översilningsområdet men med samma anslutningspunkt i Tullstorpsån (tillstånd D7). Som ytterligare skyddsåtgärd har föreslagits att en ny dräneringsledning läggs i linje med det igenfyllda diket vid fastighetsgränsen. Anslutning av dräneringarna föreslås ske till en ny brunn varifrån vattnet leds vidare i den täta ledningen.

De ifrågasätter på vilka grunder TE anser att vattennivån i det norra diket kan stiga till höjden +5,00 m, vilket motsvarar mer än bräddfull nivå i diket. Det finns ingen beräkning på att detta skulle kunna ske utan detta grundar sig troligen på spekulation. Han har också angett att det var en hög vattennivå i diket och det är helt naturligt. Nederbörden för de 7 dagarna innan inklusive mätdagen (2015-06-18 till 2015-06-25) var 31,7 mm och detta på vattenmättade jordar, eftersom det regnat 67 mm för perioden 2015-05-26 till 2015-06-25. Data är hämtat från SMHI:s öppna nederbördsdata för Beddingestrand (ca 1,5 km från aktuell plats).

För att undanröja alla tvivel på stighöjder har vattenföringen i det norra diket beräknats utifrån kapaciteten i den kulvert som förser diket med vatten ifrån omgivande åkermark. Det beräknade flödet på 11 l/s bedöms motsvara högvattenföringen i det öppna diket. Vattennivån i diket vid t.ex. bottenhöjden +3,95 m är då +4,44 m. Detta innebär att vattennivån kan komma att stiga över utloppshöjden i dräneringsbrunnarna men inte över dikesbotten på fastigheten X

Då det finns en höjd på +3,97 m för befintlig kulvert Ø200 mm efter att diket gått under vägen och detta är högre än kulvertöppningen i det öppna diket där det går under vägen (+3,83 m) har det även beräknats vattendjup i ett dike med bottenlutningen 0,4 promille. Vattendjupet blir då istället 0,57 m vid flödet 11 l/s. Vattennivån i diket vid bottenhöjden +3,95 m är då +4,52 m. Detta är i nivå med de lägsta bottenhöjderna enligt tidigare och ny inmätning 2015-06-25. Vid syn under förhandling med mark- och miljödomstolen stod det ca 40 cm vatten i det dräneringsdike som finns inne på TEs fastighet beroende på dåligt underhåll av utloppsledning. Vid fråga till honom om detta var till skada för fastigheten med den aktuella vattennivån så konstaterades det att det inte var det. Det innebär att med den föreslagna nivån på dränering kan sökandenas förslag inte nå skadliga nivåer för fastigheten enligt bifogade beräkningar och TEs egen utsago om skadliga nivåer.

TE har uppgett att lutningen på nuvarande avrinning söderut är 25 promille. Detta har jämförts med tillståndet till ny ledning och det norra diket lutning och detta är vilseledande eftersom det utgår från helt olika punkter. Eftersom nivåer på

diket inom fastigheten inte kommer att förändras så ska man utgå från motsvarande utloppshöjd vid fastighetsgränsen då det är i denna punkt den nya ledningen ska kopplas in. Det meddelade tillståndet ska jämföras med förhållandena i det södergående diket som idag mottar dräneringsvattnet från X Diket är ett öppet dike ca 240 m söderut med en bottenlutning på ca 4 promille, och därefter ca 350 m österut med en bottenlutning på ca 1,4 promille. Diket ansluter till Tullstorpsån vid väg 711 med bottenhöjden +1,90 m (enligt tidigare inmätning 2011). Höjdskillnaden mellan utloppet av den befintliga dräneringen och dikesbotten vid anslutningen med Tullstorpsån är därmed ca 2 meter.

Tillstånd för punkten D9

Tillstånd till avgrävning av vallar kring befintlig damm på Beddinge ängar enligt punkt D9 påverkar inte dräneringen eller i övrigt fastigheten X

Angående projektets funktion och miljönytta

C-O A m.fl. är medvetna om att ängavattning traditionellt sett inte kombinerats med bete utan med slätter. Syftet med ängavattningen var då framförallt att öka avkastningen av foder till djuren. Motparterna har trots detta ambitionen att sköta översilningsängarna med bete. Detta kan medföra stängsling av vissa diken eller delar av området. Utformning med grunda diken och flacka slänter samt gräsetablering ökar stabiliteten. Grundvattennivån på ängarna bedöms inte stiga över vattennivån i tillrinningsdiket 50 m söder om fastigheten X Även om detta dike skulle bli nertrampat och vattnet stillastående här så kommer vattnet att först brädda över diket och översila marken i markens lutningsriktning som är åt söder bort från fastigheten X

TE anger att det inte finns någon miljönytta med projektet. Detta är fel. Fastläggning av fosfor sker vid översilning. Kväveprocesserna med nitrifikation och denitrifikation är god med de förutsättningar som finns. Detta tillsammans med stora ytor medger en god näringsretention för projektet. TE påpekar att betesdjuren återför en del av den upptagna näringen i växterna via gödseln. Totalt sett så har betande djur en nettoavgång av näringsämnen från den betade ytan. Översilning är också mycket positiv för ängarna och den biologiska mångfalden.

Flödesförhållandena i Tullstorpsån är dåliga i nuläget och med de åtgärder som föreslagits i ån blir flödesläget väsentligt mycket bättre. Detta ger också bättre förutsättningar för Beddinge ångar och då också för TEs fastighet.

Klimatanpassade flöden har funnits med i beslutsunderlag och finns redovisade.

Alternativ lösning presenterad i Mark- och miljööverdomstolen

C-O A m.fl:s kompletterande ändringsförslag att avleda dräneringsvattnet söderut via en tät ledning till avrinningsdike på fastigheten Y syftar till att ge ytterligare alternativ för avledning av dräneringsvattnen från fastigheten X TE har angett att han anser att det naturliga är att dräneringen ska ledas söderut. Med detta alternativ som omleds söderut vill de redovisa vilka tekniska förutsättningar som finns. Alternativet är mer omfattande och dyrare men ändå fullt genomförbart. Alternativet påverkar inte andra delar av projektet. Eftersom alternativet fyller samma funktion som den beslutade omledningen av dränering ska alternativet inte anses som ett nytt yrkande utan endast en komplettering av befintligt yrkande.

För genomförande av den alternativa utformningen ska följande gälla som teknisk beskrivning: I anslutning till utgående dräneringsledning från X sätts en brunn med innerdimensionen 800 mm som dräneringen ska mynna i. Till denna brunn leds också de dräneringar från öst och väst som ska läggas i sträckningen för befintligt dike som ska igenfyllas. Utgående ledning i brunnen är en Ø200 mm plastkulvert. Denna ledning har en vattengång på +3,50 m vid start och en utgångshöjd på +3,17 m till diket. Längden på kulverten är 80 m. Detta medför 4,1 promilles fall på ledningen. Diket som kulverten mynnar i ska ha höjden +3,10 m vid mynningen för kulvert och höjden +2,20 m vid mynningen i Tullstorpsån vilket medför 1,7 promilles fall i diket. Diket har en längd om 540 m. Diket ska enligt tidigare teknisk beskrivning ha en bottenbredd om minst 0,5 m. Anledningen till föreslagna nivåer på kulverten är att det ska finnas tillräcklig överfyllnad på röret när det passerar under inloppsdiket för översilningssystemet.

TEs redovisade beräkningar och angivande av nivåer m.m. saknar underlag.

C-O A m.fl. har till stöd för sin talan bifogat höjder enligt tidigare inmätning 2011 samt detaljhöjder avseende fastigheten X och plan- och profilritning över alternativ avledning av dränering.

Yrkandet om rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen

De har medgivit de kostnader som TE yrkade ersättning för under förhandlingen. Domstolen frågade då TEs ombud om de kunde förutse kostnader för den kompletteringshandling som motparterna skulle lämna in. Ombudet uppgav då att detta var en ringa eller ingen kostnad eftersom kompletteringen var av mindre karaktär. TE och hans ombud valde att inte kommentera inlagan och därmed så bör det inte varit en kostnad som uppstått. De motsätter sig därför denna kostnad då den saknar relevans och hänvisning.

Yrkandet om rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen

Med hänvisning till vad som framförts ovan anser de att mark- och miljödomstolens dom ska fastställas och därmed ska respektive part bära sin kostnad. Om domstolen i något avseende anser att C-O A m.fl. ska vara kostnadsbärare har de följande kommentarer till framförd kostnadsräkning. Timpris för advokatkostnaden bör vara detsamma som under förhandling dvs. 1 800 kr istället för yrkade 2 000 kr. När det gäller klagandens egna kostnader för förlorad arbetsinkomst är det ett flertal punkter som är tveksamma. Möten med LB 16 timmar, finns inte på LBs faktura. Kostnad för förberedelse av mätning och inmätning 16 timmar utgör dubbelarbete som i förhållande till omfattning inte är relevant. Mätningar i diken 30 timmar finns inte redovisat någonstans vad detta använts till. Ersättning för resa från Teneriffa till Köpenhamn 6 800 kr är inte relevant i ärendet. Milersättning och telefonkostnader är orimliga i förhållande till annan arbetsinsats och bör inte godtas eller reduceras till ca 20 procent av begärd ersättning.

TE har genmält i huvudsak följande. När det gäller motparternas alternativa yrkande som framställts först i Mark- och miljööverdomstolen är det inte

tillåtet att framföra ett nytt yrkande så sent i processen. Med tanke på instansordningsprincipen borde det först ha prövats av mark- och miljödomstolen. Vad gäller förslaget med dränering söderut kan konstateras att motparterna vid förhandlingen i mark- och miljödomstolen klargjorde att det var omöjligt att behålla dräneringen i sydlig riktning. Vid närmare granskning av förslaget som framförts kan konstateras att den inställningen förefaller korrekt. LB har bedömt det nya alternativa förslaget och konstaterat att det inte är genomförbart eftersom det aktuella diket har en dikesbotten på +4,0 m eller högre vid platsen där plaströret mynnar ut. Vidare har han konstaterat att höjden +3,1 m sannolikt är felaktig, samt att vattennivåerna i det aktuella diket inte är kända men att de på grund av systemets design kan hamna runt höjden +4,5 m. Vid sådana nivåer uppstår risk för att vatten trycks upp bakvägen genom dräneringsröret mot hans fastighet.

LB har vidare konstaterat att översilningen ger upphov till så höga vattennivåer att Ängatorpets dränering inte kommer att kunna fungera. Slutsatserna i denna del är generella och tillämpbara oavsett om dräneringen från Å går norrut eller söderut. I de utförda beräkningarna finns flera uppenbara brister. Dagens dränering mynnar ut på nivån +3,91 m och inte +4,09 m som C-O A m.fl. anför. De beräkningar som motparterna använt sig av bygger på felaktiga premisser och att den överklagade lösningen innebär att vatten under vissa förutsättningar kan strömma in till hans fastighet från det norra diket och inte ut till diket som det är tänkt. Förutom den påverkan inströmmande vatten har på vattennivån inom fastigheten innebär det även en risk för kontaminering av fastighetens brunn. Vattennivån i det norra diket kan mycket väl nå nivåer uppåt +5,00 m. Det stämmer inte att han under mark- och miljödomstolens syn sagt att den då rådande vattennivån i fastighetens dräneringsdike var ofarlig. Vattennivån var vid tillfället farligt hög och det visade sig vid kontroll efter förhandlingen att rörets utlopp i det södra diket var igenproppat. Det rättades omgående till.

Orsaken till att dräneringsröret var tilltäppt var att diket var söndertrampat av betande nötdjur. Eftersom den tilltänkta ”ängavattningen” ska kombineras med bete kommer den att drabbas av samma problem. Motparten anför visserligen att de nya dikena ska stänglas in, men öppnar samtidigt för att vissa diken kommer att trampas sönder och

att det inte är något problem. Vattnet kommer enligt motparterna ändå att rinna ”åt söder bort från fastigheten X”. Han vidhåller att det är synnerligen olämpligt att kombinera ”ängavattningen” med betesdrift.

Tillstånd D9 innebär avgrävning av vallar kring en befintlig damm. För hans del spelar det naturligtvis ingen roll om vallarna jämnas ut. Poängen är att denna åtgärd ingår i ängavattningssystemet som han inte vill ha. Han har därför begärt att samtliga tillstånd som rör ängavattningssystemet ska ogillas. Allt annat hade varit ologiskt. Om motparterna påstår att åtgärden enligt tillstånd D9 avses utföras även om ängavattningssystemet inte genomförs så är det närmast motparterna som ska motivera varför den i så fall ska ingå som en del i restaureringen av Tullstorpsån. För övrigt kan nämnas att vallarna delvis redan är nertrampade av betande djur.

Beträffande yrkade kostnader i mark- och miljödomstolen gavs hans ombud vid huvudförhandlingens avslutning tid att gå igenom handlingar som de inte tidigare tagit del av. Det är korrekt att ombudet beräknade att det skulle innebära en ringa kostnad. Begärd ersättning är inte heller för genomgång av dessa handlingar, utan för det tilläggsyrkande som framställdes i inlaga daterad 2015-05-11 och avsåg i huvudsak bemötande av det nya yrkande som framställdes av C-O A m.fl. långt efter förhandlingen. Som framgår av arbetsbeskrivningen avsåg den yrkade kostnaden arbete till följd av mark- och miljödomstolens underrättelser, aktbilaga 103 och 114. Yrkandet framfördes i inlaga till mark- och miljödomstolen daterad 2015-05-11.

Angående kostnaderna i Mark- och miljööverdomstolen har varken han eller LB fakturerat samtliga timmar. Hans kostnader är högre än redovisat och LBs arbete är mer omfattande än fakturan gör gällande. Således är den diskrepans på sex timmar som föreligger mellan hans och LBs faktura rimlig. Kostnaden för förberedelse och inmätning gäller inmätning som utfördes av konsultföretaget C och kostnaderna för mätningarna i diket avser körtid från Lund och mätningar av nivåerna i diket. Han var bosatt på Teneriffa från december till mars, varför han flög hem för att inte försinka processen. Alternativet hade varit att hålla syn i april. _____

Till stöd för sin talan har TE bifogat utredningar och yttranden från LB, översilningskarta samt höjd-längdprofil genom Å och yttrande från N E.

C-O A m.fl. har till bemötande anfört i huvudsak följande. De två diken som finns inne på klagandes tomt håller höjden ca +5,10 m vid start till ca +4,50 m vid avrinning till brunn. Därefter leds det via ett rör till en brunn, med utgående höjd +4,09 m, och vidare via rör som leder vattnet till diket med utgångshöjd +3,92 m. Det viktiga i sammanhanget är den nivå som dikena inom tomten håller och att vattnet kan ledas bort från dessa. Därför anser de att det är en påkoppling på brunnen som är det mest rimliga i sammanhanget. Vatten kan alltså inte nå dikena på tomten förrän nivån är ca +4,50 m. TE vidhåller att diket norrut som dräneringen ska ledas till tidvis kommer att nå nivån +5,00 m och vill påskina att de beräkningar på stighöjder som inlämnats tidigare är ett normalförhållande. Som tydligt framgår av tidigare yttrande är dessa beräknade vid högsta flöde från kulvertsystemet uppströms. Beräkningarna som ligger till grund för ansökan är gjorda helt enligt de vanliga hydrauliska modeller som används för all dimensionering.

Angående tillstånd D9 påverkas inte dräneringen eller något annat på fastigheten X Dammen är helt fristående från övriga åtgärder. Detta innebär att denna punkt inte påverkar Es fastighet i något avseende och tillstånd bör därför kunna ges även för denna del.

När det gäller betesdrift kring ängarna så innebär den inte att underhållsansvar inte strikt faller på dem och att anläggningens form och funktion bibehålls enligt tillståndet. Detta är alltså inget argument mot att anläggningen får det tillstånd som söks.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande. Vid en avvägning mellan påverkan på fastigheten X och miljövinsterna med åtgärderna ska genomförandet av åtgärderna ha företräde. En ny dränering i enlighet med domslutets D7 kommer förvisso att innebära en höjd grundvattennivå på fastigheten X, men detta kommer inte innebära risk för skada på fastigheten eller på dess byggnader. Efter åtgärd skulle vattennivån vid högvattentillfällena kunna uppgå till +4,52 m enligt

C-O A m.fl.:s redovisade beräkningar. Dräneringen runt byggnaderna ligger som lägst på nivån ca +4,50 m och marknivån vid husgrunden tycks som lägst vara +5,15 m. Utifrån detta är bedömningen att höjningen av grundvattennivån inte innebär risk för skada på den aktuella typen av byggnader eller på fastigheten i övrigt. TES påstående om att vattennivån i norra diket vid högvatten skulle nå +5,00 m redovisas det inga belägg för.

Vattengången som finns i det norra diket, 200 meter öster om X (+3,97 m/+3,98 m) kommer innebära att grundvattennivån vid fastigheten höjs jämfört med idag även under perioder då det inte är högvattenflöde, men inte heller detta bedöms innebära risk för skada på fastigheten.

Länsstyrelsen instämmer i att det inte kan uteslutas att vattenkvaliteten påverkas negativt av en förhöjd grundvattennivå, och förespråkar att frågan bevakas i kontrollprogrammet. En stabilare grundvattennivå över året kan dock även ha omvänd effekt, det vill säga förbättrad vattenkvalitet.

Miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten Tullstorpsån är god ekologisk status senast år 2027. Den ekologiska statusen var klassad som dålig 2009, men enligt den senaste klassningen föreslås en höjning till måttlig status. Parametern näringsämnen är emellertid bedömd som dålig, varför transporter av kväve och fosfor behöver minskas för att nå målsättningen om god ekologisk status eller potential.

Restaureringsåtgärderna vid Beddinge ängar skulle innebära att betydande våtmarksytor restaureras med stor potential för avskiljning av näringsämnen och för gynnande av växt- och djurliv i det kraftigt utdikade jordbrukslandskapet på Söderslätt. Det finns, enligt länsstyrelsens bedömning, ingen annan plats inom avrinningsområdet med lika goda förutsättningar för resurseffektivt miljöarbete. Restaureringen skulle på ett viktigt sätt bidra till måluppfyllelsen av miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsten och till förbättrad vattenkvalitet för östra sydkustens kustvatten.

Att projektet har utformats som en delvis restaurerad ängavattning är ett resultat av de samråd som sökandena tidigare har haft med länsstyrelsen. Länsstyrelsen har utifrån en

avvägning mellan naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen på platsen förordat just en sådan utformning framför en restaurering av en naturlig åfåra. Att helt efterlikna den historiska utformningen och skötselregimen för en ängavattning har inte bedömts som genomförbart på grund av den stora skötselinsats som det skulle kräva. Projektet innebär att de ekosystemtjänster som samhället idag efterfrågar tillvaratas samtidigt som hänsyn tas till kulturmiljövärdena på platsen. I sammanhanget kan nämnas att det i Skåne under 2015 restaurerats en ängavattning med just bete som hävd med gott resultat.

Länsstyrelsen har ingen erinran mot alternativet att istället avleda dräneringsvattnet söderut från X

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn i målet.

TE har anfört att det finns en uppenbar risk att översilningssystemet på Beddinge ängar kommer att skada hans byggnader och vattnet i hans brunn. Han har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja samtliga tillstånd som är kopplade till anläggande av den norra delen av översilningssystemet på Beddinge ängar, dvs. tillståndspunkterna D5, D6, D7, D8 och D9.

TE har vidare ifrågasatt att projektet med översilning kommer att fungera bl.a. därför att betande nötkreatur kommer att trampa sönder diken och han har även gjort gällande att det inte heller kommer att ge någon nämnvärd miljönytta samt att nötkreaturens gödsel kommer att förorena vattnet.

Fastigheten X är belägen i de norra delarna av Beddinge ängar. På fastigheten finns ett torp som är från mitten av 1800-talet. Domstolen kunde vid synen konstatera att byggnaden är väl bevarad. Idag avvattnas fastigheten söderut mot Tullstorpsån och dräneringen mynnar söder om torpet i ett dike inom området för de planerade översilningsängarna. Enligt den överklagade domen ska dräneringen läggas

om så att fastigheten istället avvattnas norrut mot ett befintligt dike som följer infartsvägen till torpet och Brunsbovägen och efter ca 730 m mynnar i Tullstorpsån.

Under målets handläggning vid Mark- och miljööverdomstolen har C-O A m.fl. presenterat en alternativ lösning av hur fastighetens avvattning kan säkerställas och yrkat i andra hand att tillstånd ges till den lösningen. Alternativet innebär att dräneringsvattnet från fastigheten X leds söderut via en ca 80 m lång ledning som mynnar i ett dike (avrinningsdike L) på fastigheten Y. Avrinningsdiket L rinner ut i Tullstorpsån.

TE har anfört att det inte är möjligt att i ett så pass sent skede i processen framställa ett nytt yrkande och att det strider mot instansordningsprincipen att ett yrkande om en alternativ lösning framställs och prövas i Mark- och miljööverdomstolen. Det måste först prövas av mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det av den överklagade domen framgår att TE redan i mark- och miljödomstolen ifrågasatte förslaget att leda dräneringen från hans fastighet norrut till ett dike på andra sidan fastighetens infartsväg. C-O A m.fl. presenterade då inte någon alternativ utformning utan har gjort detta först i samband med den syn som Mark- och miljööverdomstolen har hållit i målet. Som C-O A m.fl. har anfört så avses den alternativa utformningen fylla samma funktion som den omledning av dräneringen som godtagits i den överklagade domen men med en högre grad av hänsyn till TEs synpunkter. Alternativet kan därför ses som en justering av det i mark- och miljödomstolen framställda yrkandet, som alltså är huvudyrkandet och det är tillåtet att även i högre rätt framställa en sådan ändring. Alternativet avser också endast en mindre del av hela projektet och parterna har i Mark- och miljööverdomstolen fått tillfälle att utveckla och komplettera sin talan. Mark- och miljööverdomstolen finner mot denna bakgrund att den alternativa utformningen har kunnat utredas tillräckligt i Mark- och miljööverdomstolen och att instansordningsprincipen inte hindrar att domstolen prövar den alternativa utformning som C-O A m.fl. har föreslagit i andra hand. Även processekonomiska skäl talar för att det först nu presenterade alternativet bör prövas av Mark- och miljööverdomstolen som första instans. T

E avvisningsyrkande ska därför avslås. Inte heller ska målet återförvisas till mark- och miljödomstolen.

När det gäller påverkan på fastigheten X gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning. Diket norr om fastigheten X som avses utnyttjas för avvattning av fastigheten enligt tillståndspunkt D7 har mycket svag lutning på den ca 200 m långa sträckan från fastigheten till Brunsbo-vägen, lutningen är i praktiken obefintlig. En kulvert framme vid Brunsbovägen ligger i bakfall med utloppets vattengång på samma höjd som dikesbotten vid fastigheten. Fallförhållandena är bättre i diket längs med Brunsbovägen fram till utloppet i Tullstorpsån (ca 5 promille). För att inte dräneringsförhållandena för fastigheten X ska försämrats kommer det att krävas ofta återkommande rensningar och underhåll av dike, vägtrumma och kulvert. Domstolen bedömer att en omledning av dräneringen enligt tillståndspunkt D7 försämrar möjligheterna att skapa och bibehålla fullgod avvattning av fastigheten X och även kan innebära en risk för höjd grundvattennivå.

Domstolen anser att den av C-O A m.fl. presenterade alternativa lösningen genom avledning söderut via tät ledning ger bättre förutsättningar att säkerställa avvattningen av fastigheten X. Avledning söderut sammanfaller med omgivningens naturliga höjdförhållanden. Rörledningen är robust och behöver inte underhållas lika ofta som ett öppet dike som delvis är kulverterat. Ledningen mynnar i avrinningsdiket L vars bottennivå där, enligt den tekniska beskrivningen, ska ligga på nivån +3,10 m och inte +4,00 m som utformningen i den överklagade domen innebär.

TE har även ifrågasatt hela projektet avseende översilning av Beddinge ängar. Mark- och miljööverdomstolen noterar att sökandena i mark- och miljö-domstolen har angett att syftet med att återskapa översilningsängarna är främst att lyfta fram de kulturhistoriska värdena, men också anfört att den biologiska mångfald som är knuten till översilningsmarker förbättras på lång sikt och att översilningen kommer att bidra till näringsreduktion. Det finns, särskilt med hänsyn till vad länsstyrelsen anfört om de förbättringar för miljön som projektet kommer att medföra, inte skäl att

ifrågasätta projektet. En förutsättning är dock att systemet underhålls så att anläggningens funktion består. Domstolen delar därmed mark- och miljödomstolens bedömning att det inte föreligger något hinder mot det sökta tillståndet på grund av 11 kap. 6 § miljöbalken eller balkens bestämmelser i övrigt.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning innebär således att det meddelade tillståndet ska ändras så att tillståndspunkt D7 utformas enligt det alternativ som C-O A m.fl. föreslagit. Avvattningen av fastigheten X ska anordnas söderut i enlighet med den tekniska beskrivning som återges på s. 11 i denna dom. Den kostnadsökning som denna utformning medför är inte oskälig. Som angetts tidigare innebär denna lösning att avrinningsdike L inte ska höjas på sträckan 0-220 m som gällde enligt utformningen i mark- och miljödomstolen. Diket får därmed en flackare lutning till utloppet i Tullstorpsån. Domstolen anser det även lämpligt att föreskriva ett särskilt villkor avseende nivåerna för ledningens inlopp och utlopp. Ändringarna framgår av domslutet. Den ändring som görs av D7 påverkar inte tillståndspunkterna D5, D6, D8 och D9 och Mark- och miljööverdomstolen finner därmed inte skäl att upphäva eller ändra någon av dessa.

Rättegångskostnader

TE har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens avgörande om rättegångskostnader och utöver utdömt belopp tillerkänna honom ersättning för ombudsarvode med ytterligare 4 500 kr varav 900 kr mervärdesskatt. TE har vidare yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 260 625 kr avseende kostnader för ombud och tekniskt biträde, samt för egen del yrkat ersättning med 71 309 kr avseende förlorad arbetsinkomst och utlägg.

I ansökningsmål om vattenverksamhet ska sökanden enligt 25 kap. 2 § miljöbalken svara för sina egna och motparternas kostnader vid mark- och miljödomstol. I överklagade mål ska sökanden svara för sina egna kostnader i högre rätt och för de kostnader som där har uppkommit för motparterna genom att sökanden har klagat. I övriga fall som detta där motpart har klagat gäller rättegångsbalkens regler om rättegångskostnader. Huvudregeln är då att den som förlorar målet ska ersätta

motparten hans rättegångskostnader. Är det i samma mål flera yrkanden och vinner parterna ömsom, ska vardera parten bära sin kostnad eller jämkad ersättning tillerkännas endera. Är vad parten tappat endast av ringa betydelse, må han dock erhålla full ersättning (18 kap. 4 § rättegångsbalken).

När det gäller den yrkade kostnaden i *mark- och miljödomstolen* som uppkom i anledning av skriftväxlingen efter huvudförhandlingen har TE anfört att yrkandet framfördes i inlaga till mark- och miljödomstolen den 11 maj 2015. Det framgår dock inte av mark- och miljödomstolens akt eller dagboksblad att någon inlaga inkommit från TE efter huvudförhandlingen i målet. Eftersom det inte framgår av handlingarna i målet att TE har framställt något yrkande om ytterligare ersättning för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen efter huvudförhandlingen kan yrkandet inte bifallas.

Beträffande frågan om TE har rätt till ersättning för rättegångskostnader i *Mark- och miljööverdomstolen* blir det avgörande om han ska anses ha vunnit eller förlorat målet här. Han har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och upphäva medgivna tillstånd enligt punkterna D5 – D9 i domen samt tillerkänna honom ytterligare ersättning för rättegångskostnad. Han har inte haft någon framgång avseende punkterna D5, D6, D8 och D9 eller sitt yrkande om ytterligare ersättning för rättegångskostnad. Däremot har Mark- och miljööverdomstolen ändrat punkten D7 något vilket innebär ett visst bifall till hans talan, även om han också har motsatt sig detta alternativ och även motsatt sig att det skulle prövas av Mark- och miljööverdomstolen som första instans och yrkat att det skulle avvisas. Utgången i målet innebär inte att TE är att anse som vinnande part i Mark- och miljööverdomstolen. Frågan är om de ändringar som Mark- och miljööverdomstolen gör kan berättiga honom till en jämkad ersättning.

Till stöd för en jämkad ersättning kan konstateras att TE redan i mark- och miljödomstolen ifrågasatte förslaget att leda dräneringen från hans fastighet norrut men att han först efter överklagande och anlitan av tekniskt biträde haft framgång genom att C-O A m.fl. först i Mark- och miljööverdomstolen och i ett sent skede presenterat en alternativ lösning till fördel för TE och som nu har

blivit en del av tillståndet. Detta innebär att han får anses ha vunnit en så pass stor framgång att han bör tillerkännas en jämkad ersättning med hälften.

När det gäller yrkade belopp har C-O A m.fl. ifrågasatt dels den av ombudet yrkade timersättningen och anført att den bör vara 1 800 kr per timme, dels delar av vad TE för egen del yrkat avseende förlorad arbetsinkomst och utlägg. C-O A m.fl. får uppfattas ha ifrågasatt en ombudskostnad överstigande 126 875 kr och ersättning till TE överstigande 30 000 kr inklusive utlägg. Kostnaden för det tekniska biträdet, 120 000 kr, har inte ifrågasatts.

Beträffande yrkat ombudsarvode finns det inte skäl att ifrågasätta den yrkade timkostnaden 2 000 kr och inte heller det yrkade beloppet. Detsamma gäller beträffande den yrkade kostnaden för tekniskt biträde och utlägg i övrigt. Den yrkade kostnaden för ombudet, 140 625 kr, och för det tekniska biträdet som tillsammans uppgår till 260 625 kr inklusive mervärdesskatt kan därmed godtas. Beträffande TEs yrkande för egen del avseende förlorad arbetsinkomst och utlägg med 71 309 kr finner Mark- och miljööverdomstolen att utifrån vad C-O A m.fl. anført bör skälig ersättning anses uppgå till 30 000 kr. TEs skäliga rättegångskostnad blir därmed totalt 290 625 kr. Av detta belopp ska C-O A m.fl. utge hälften eller 145 312 kr till TE.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2016-11-29

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Bengt Jonsson och hovrättsrådet Vibeke Sylten.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-05-22
meddelad i
Växjö

Mål nr M 5189-13, M 363-
14 och M 365-14

SÖKANDE

i mål M 5189-13:

1. C-O A

2. HA

3. MA

4. S-A A

5. B-M L

6. NL

7. BM

8. IM

9. Nordic Sugar AB

Dok.Id 327235

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

10. GO

11. LP

12. BR

13. KR

14. IS

15. J-E S

16. JS

17. MS

18. LS

19. ES

20. CS

21. Svenska Kyrkan Prästlönetillgång, Lunds stift

22. BS

23. S-E T

24. C A A

25. OvA

Följande ägare (26 – 35) av delägarfastigheter i Z

26. OI

27. AI

.

28. AW

29. DW

30. KJ

31. DM

32. AQ

33. LQ

.

34. VTY

35. IA

Sökande i mål 363-14:

Sökandena 1 – 18 och 20 – 25 samt

36. AvA

Sökande i mål 365-14:

Sökandena 10, 11, 16, 17 samt 21 - 23

Ombud för samtliga sökande: TL

SAKEN

Ansökan om tillstånd till restaurering av Tullstorpsån på sträckan mellan Skateholm och Jordberga i Trelleborgs kommun, Skåne län m.m.

Avrinningsområde: 89/90 N: 6138611 E: 399834

DOMSLUT

Omprövning av Tullstorpsåns rensningsföretag 1965 och godkännande av överenskommelse om nedläggning därav

Mark- och miljödomstolen fastställer ny kostnadsfördelningslängd för Tullstorpsåns rensningsföretag 1965 i enlighet med **domsbilaga 1**.

Mark- och miljödomstolen godkänner rensningsföretagets samtliga deltagares överenskommelse att företaget skall nedläggas och dess anläggningar återgå till respektive deltagare.

Omrövning av dikningsföretaget nygrävning af Jordbergaån genom och från egorna nr 3, 6 och 7 Lilla Beddinge och no 28 St Beddinge i Lilla Beddinge och Tullstorps socknar, Wemmenhögs härad och Malmöhus län, år 1902 och godkännande av överenskommelse om nedläggning därav

Mark- och miljödomstolen fastställer ny kostnadsfördelningslängd för rubricerade dikningsföretag av 1902 i enlighet med **domsbilaga 2**.

Mark- och miljödomstolen godkänner rensningsföretagets samtliga deltagares överenskommelse att företaget skall nedläggas och dess anläggningar återgå till respektive deltagare.

Tillstånd till vattenverksamhet

Mark- och miljödomstolen lämnar sökandena i mål M 5189-13 tillstånd till att inom berörda fastigheter utmed Tullstorpsån i området mellan Jordberga och Skateholm bedriva följande vattenverksamhet (geografiska angivelser i enlighet med kartor, **domsbilagorna 3 - 6**):

1. Återställa bro på fastigheten S vid sektion 0/745
2. Utföra kantavplaning och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 0/745 till 1/200
3. Ansluta befintligt dike med ny rörledning till ån vid sektion 0/926
4. Utföra kantavplaning, tvåstegsdike och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 1/220 till 1/700
5. Utlägga grus och sten från sektion 1/220 till 1/700
6. Utföra utrivning av bro på fastigheten SB vid sektion 1/505

7. Utföra kantavplaning, innebärande omgrävning till flackare släntlutning av åfåra, från sektion 1/730 till 2/680
8. Utföra nygrävning av anslutande dike till ån vid sektion 1/845 samt igenläggning av befintligt dike på en sträcka om 30 meter vid sektion 1/870
9. Utföra utrivning av bro på fastigheten Y vid sektion 1/895
10. Utföra utrivning av bro och anläggning av ny fribärande bro på samma plats på fastigheten Y vid sektion 2/600
11. Utföra kantavplaning, tvåstegsdike och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 2/680 till 3/320
12. Anlägga sedimentfälla, innebärande fördjupning och breddning av åfåra, från sektion 2/800 till 2/860
13. Utföra tvåstegsdike och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 3/360 till 4/000
14. Anlägga sedimentfälla, innebärande fördjupning och breddning av åfåra, från sektion 3/535 till 3/580
15. Utlägga grus och sten från sektion 3/360 till 4/000
16. Utföra utrivning av bro vid sektion 4/014 och anläggning av ny fribärande bro på samma plats
17. Utföra kantavplaning och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 4/025 till 4/800
18. Anlägga sedimentfälla, innebärande fördjupning och breddning av åfåra, från sektion 4/185 till 4/235
19. Utföra utrivning av bro på fastigheten LB vid sektion 4/155
20. Utföra utrivning av bro på fastigheten LB vid sektion 4/412
21. Utlägga sten och grus från sektion 4/025 till 4/800
22. Utföra kantavplaning och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 5/395 till 5/680
23. Utföra tvåstegsdike och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 5/680 till 6/080
24. Anlägga översvänningsområde från sektion 5/790 till 5/885

25. Utlägga grus och sten från sektion 5/680 till 6/080
26. Utföra kantavplaning, tvåstegsdike och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 6/080 till 6/680
27. Anlägga sedimentfälla, innebärande fördjupning och breddning av åfåra, från sektion 6/150 till 6/200
28. Utlägga grus och sten från sektion 6/080 till 6/680
29. Utföra tvåstegsdike och meandring, innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra, från sektion 6/680 till 7/245
30. Utlägga grus och sten från sektion 6/680 till 7/245
31. Bibehålla genomförd kantavplaning och meandring från sektion 7/915 till 9/560
32. Bibehålla genomförd utläggning av grus och sten från sektion 7/915 till 9/560
33. Bibehålla genomförda översvänningsområden från sektion 8/900 till 9/220
34. Bibehålla genomförd sedimentfälla från sektion 9/560 till 9/630

Mark- och miljödomstolen lämnar Bertil och KR, ägare av fastigheten D, tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken, att inom berörd fastighet:

- B1. Anlägga inloppsdike från Tullstorpsån till våtmark på fastigheten D
- B2. Anlägga våtmark genom schaktning på fastigheten D
- B3. Anlägga utloppsdike och munk från våtmark på fastigheten D till Tullstorpsån

Mark- och miljödomstolen lämnar S-E T, ägare av E, tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken, att inom berörd fastighet:

- C1. Utföra utrivning av befintlig kulvert och anläggning av ny kulvert från befintlig damm till befintlig brunn på fastigheten E

C2. Anlägga våtmark genom schaktning och därtill tillhörande in- och utloppsdikey på fastigheten E

C3. Anlägga utlopp via munk från våtmark på fastigheten E till Beddinge ängar, norra delen.

Mark- och miljödomstolen lämnar C-O A, ägare av Y, tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken, att inom berörd fastighet:

D1. Anlägga inlopp genom inloppsbrunn, inloppsledning och fördelningsbrunn från Tullstorpsån fram till tillrinningsdike på Beddinge ängar, södra delen, på fastigheten Y

D2. Utföra nygrävning och anläggning av tillrinningsdiken, fördelningsrännor och dämmen på Beddinge ängar, södra delen, på fastigheten Y

D3. Utföra nygrävning av avrinningsdike som ansluts till Tullstorpsån på Beddinge ängar, södra delen, på fastigheten Y

D4. Anlägga vall på Beddinge ängar, södra delen, med tillhörande igenläggning av dike på fastigheten Y

D5. Utföra nygrävning och omgrävning av tillrinningsdiken och fördelningsrännor samt anläggning av dämmen på Beddinge ängar, norra delen, på fastigheten Y

D6. Utföra nygrävning och omgrävning av avrinningsdiken som ansluts till Tullstorpsån på Beddinge ängar, norra delen, på fastigheten Y

D7. Anlägga ny ledning för omledning av dräneringsvatten från fastigheten X till befintligt dike nordöst om X på fastigheten Y och F.

D8. Utföra igenläggning av befintligt dike söder om fastigheten X på Beddinge ängar på fastigheten Y

D9. Utföra avgrävning av vallar kring befintlig damm på Beddinge ängar, norra delen, på fastigheten Y

Villkor och kontroll för de tillståndsgivna åtgärderna 1-34, B1-B3, C1-C3 och D1-D9

Mark- och miljödomstolen föreskriver följande villkor för tillståndet:

1. Verksamheterna skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan jämte bilagor och senare kompletteringar, dock ej såvitt avser villkor beträffande fri meandring som yrkats men avslagits.
2. Innan anläggningsarbeten påbörjas skall en plan för skyddsåtgärder under arbetets genomförande upprättas och inlämnas till tillsynsmyndigheten.
3. Innan anläggningsarbeten påbörjas skall ett kontrollprogram tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammet skall bl.a. innehålla mätningar av grundvattennivån i grundvattenrör på Beddinge ängar.
4. Sökandena skall vidta de skyddsåtgärder som behövs för att minimera grumlingspåverkan i Tullstorpsån.

Villkor enbart för de tillståndsgivna åtgärderna: 1-34

5. Sökandena skall svara för kostnaderna för projektets genomförande genom den vattenregleringssamfällighet som inrättas genom denna dom.
6. Det framtida underhållet av åsträckan avseende åtgärder i yrkande 1-34 (på ritningarna, domsbilagorna 3 – 6, utgörande delsträckorna 2 – 9 samt 11 – 13 (11 – 13 = Visningssträckan)) skall fördelas mellan deltagarna i vattenregleringssamfälligheten enligt fastställd kostnadsfördelningslängd
7. Vattenregleringssamfälligheten skall bidra till markavvattningsföretaget torrläggning av mark till Östra Wemmenhög m fl hemman uti Östra Wemmenhögs och Tullstorps socknar och Wemmenhögs härad av Malmöhus läns kostnad för det framtida underhållet av åsträckan från sammanflödet med Vemmenhögsån till mynningen i Östersjön med hälften av denna kostnad
8. Grumlande arbeten i vattendraget skall utföras vid låg vattenföring, huvudsakligen under perioden 1 juni – 15 september, men får utföras vid annan tidpunkt på året efter att samråd skett med tillsynsmyndigheten.
9. Under byggskedet skall ett kontinuerligt flöde upprätthållas i Tullstorpsån.

10. Allt sten- och krossmaterial som tillförs ån skall överlagras med natursten eller naturgrus.
11. Åfåran skall fiskas av genom elfiske innan arbeten påbörjas i vattenområdet. Fångad fisk återutsätts omgående i Tullstorpsån på de platser som framgår av kontrollprogrammet.

Bildande av vattenregleringssamfällighet

Mark-och miljödomstolen beslutar, med stöd av 5 kap 6 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, att driften av den tillståndsgivna verksamheten avseende Tullstorpsån (tillståndspunkt 1-34) ska utgöra en vattenregleringssamfällighet.

Samfälligheten ska benämnas ”Tullstorpsåns vattenregleringssamfällighet Jordberga-Skateholm år 2015” och förvaltas genom delägarförvaltning enligt lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter, tills någon delägare begär att föreningsförvaltning ska ske.

Vattenregleringssamfälligheten ska omfatta de i domsbilagorna 3 - 6 beskrivna delsträckorna av Tullstorpsån, betecknade 2 – 9 samt 11 – 13 (11 - 13 även benämnda Visningssträckan.) Samfälligheten skall inom detta område utföra tillsyn, reparation och underhåll av åsträckan med anläggningar. Samfälligheten har att, i den mån detta utan avsevärd olägenhet kan ske, iaktta av fastighetsägaren givna anvisningar beträffande rätt att ta väg för utförande och underhåll av Tullstorpsån. Arbetet ska utföras så att minsta möjliga intrång på fastigheter uppstår. Skada i växande gröda i samband med arbetena ska ersättas vid varje skadetillfälle.

Fastställande av kostnadsfördelningslängd

Mark-och miljödomstolen beslutar att kostnaderna för restaurering av Tullstorpsån samt drift och underhåll av den ska fördelas på respektive fastighet enligt följande:

Fastighet	Andel (%)
J	24,69
L	5,27
LB	25,65
	12,00
D m.fl.	4,07
	0,68
	0,46
	0,92
	0,62
	0,54
	0,13
	0,13
	0,09
	2,68
	0,45
	1,03
	1,02
	1,08
	1,87
SB Y Z m.fl.	1,25
	0,05
	0,03
	1,58
	5,75
	7,55
	0,41

Biotopskyddsområde

Mark- och miljödomstolen lämnar C-O A dispens enligt 7 kap. 11 § miljöbalken för att på fastigheten Y utföra de i denna dom tillståndsgivna åtgärder i de småvatten, utgörande biotopskyddsområden, som angivits på figur 1 tillhörande aktbilaga 84 i ansökan.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Arbets tid

Den tid inom vilken de i denna dom tillståndgivna arbetena för vattenanläggningar ska vara utförda bestäms med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken till fem (5) år från det att denna dom vunnit laga kraft, vid risk att tillståndet annars förfaller.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska, för att få tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen inom tio (10) år från utgången av den ovan angivna arbetstiden.

Verkställighetsförordnande

Tillståndet till åtgärderna 1 – 34 får tas i anspråk, även om domen inte har vunnit laga kraft. Detsamma gäller inrättandet av vattenregleringssamfälligheten. Ianspråktagande får dock endast ske om säkerhet dessförinnan ställts enligt 22 kap 28 § 1 st miljöbalken.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte de med stöd av 3 kap. förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken preliminärt fastställda avgifterna för målens prövning.

Rättegångskostnader

Sökandena i mål M 5189-13 ska solidariskt betala ersättning för rättegångskostnader till TE med totalt 102 750 kr. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Yrkanden som avvisas respektive avslås

Mark- och miljödomstolen avvisar ansökan om strandskyddsdispens.

Mark- och miljödomstolen avslår yrkandena om fastställande av villkor som innebär, att Tullstorpsåns åfåra skulle medges att inom vissa gränser meandra fritt samt därmed sammanhängande villkor om begränsningar av detta medgivande.

Även eventuella yrkanden som inte särskilt behandlats ovan i denna dom avslås.

TIDIGARE BESLUT

Sökandena anger att följande tidigare prövningar berör Tullstorpsån mellan Skateholm och Jordberga:

- Bro vid Annexdal (dom A 8/1958)
- Tullstorpsån, avloppsutsläpp från Jordberga sockerbruk (dom A 62/1964)
- Tullstorpsåns rensningsföretag år 1965 (dom B 7/1965)
- Markavvattningsföretaget Nygrävning av Jordbergaån genom och från ägorna till nr 3, 6 och 7 L B och nr 28 S B av år 1902.
- Markavvattningsföretaget Torrläggning av mark till Östra Wemmenhög m.fl. hemman uti Östra Wemmenhögs och Tullstorps socknar och Wemmenhögs härad av Malmöhus län.

ANSÖKAN**Mål M 363-14 och M 365-14****Yrkanden**

Sökandena i respektive mål har yrkat dels att det i respektive markavvattningsföretag skall fastställas reviderad kostnadsfördelningslängd, dels att mark- och miljödomstolen skall godkänna överenskommelser med innebörd att respektive företag skall nedläggas och att kvarvarande delar av företagen skall tillfalla respektive fastighet.

Grunder

Sökandena har hemställt om omprövning enligt 7 kap 17 § 2 st lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (restvattenlagen) när senast fastställda kostnadsfördelningslängd på grund av fastighetsrättsliga förändringar inte längre är aktuell, varför de hemställt om fastställande av nya kostnadsfördelningslängder enligt domsbilagorna 1 respektive 2.

De som numera är ägare av alla deltagarfastigheter enligt de sålunda reviderade längderna har överenskommit om att respektive företag skall läggas ner och kvarvarande anläggningar återgå till respektive fastighet samt hemställt om domstolens godkännande enligt 7 kap 18 § av respektive överenskommelse. Överenskommelsen har tillkommit på så sätt att det först på stämma i respektive företag beslutats att företaget skall nedläggas, varefter samtliga deltagare genom undertecknande av fullmakt för gemensamt ombud aktivt ställt sig bakom beslutet om nedläggning och om att underhållsansvaret skall återgå till respektive delägare.

Beskrivning

1965 års företag bildades med syfte att sköta och fördela kostnaderna för underhåll av sträckan i ån från sockerbruket vid Jordberga till dess mynning i havet. Sockerbruket, som tillhör Nordic Sugar AB, är i dag nedlagt. Under dess aktiva tid utsläpptes industriellt avloppsvatten till ån. Anledningen till nedläggningen av 1965 års företag är dels att något sådant utsläpp inte längre förekommer, dels de stora förändringar som planeras för ån. Inga förändringar är dock planerade för Tullstorpsåns sista sträcka mot mynningen där Östra Wemmenhög's markavvattningsföretag ansluter från öst.

1965 års företag överlagrar helt 1902 års företag, som blott motsvarar en mindre del av 1965 års företag.

Godkännande av överenskommelserna om nedläggning yrkas endast för det fall tillstånd i huvudsaklig överensstämmelse med ansökan i M 5198-13 beviljas.

Mål M 5189-13

Yrkande

De sökande yrkar, såsom man slutligen bestämt sin talan, tillstånd till följande vattenverksamheter.

1. Återställning av bro på fastigheten S vid sektion 0/745
2. Kantavplaning och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 0/745 till 1/200
3. Anslutande av befintligt dike med ny rörledning till ån vid sektion 0/926
4. Kantavplaning, tvåstegsdike och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 1/220 till 1/700
5. Utläggning av grus och sten från sektion 1/220 till 1/700
6. Utrivning av bro på fastigheten SB vid sektion 1/505
7. Kantavplaning innebärande omgrävning till flackare släntlutning av åfåra från sektion 1/730 till 2/680
8. Nygrävning av anslutande dike till ån vid sektion 1/845 samt igenläggning av befintligt dike på en sträcka om 30 meter vid sektion 1/870
9. Utrivning av bro på fastigheten Y vid sektion 1/895

10. Utrivning av bro och anläggning av ny fribärande bro på samma plats på fastigheten Y vid sektion 2/600
11. Kantavplaning, tvåstegsdike och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 2/680 till 3/320
12. Anläggning av sedimentfälla innebärande fördjupning och breddning av åfåra från sektion 2/800 till 2/860
13. Tvåstegsdike och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 3/360 till 4/000
14. Anläggning av sedimentfälla innebärande fördjupning och breddning av åfåra från sektion 3/535 till 3/580
15. Utläggning av grus och sten från sektion 3/360 till 4/000
16. Utrivning av bro vid sektion 4/014 och anläggning av ny fribärande bro på samma plats
17. Kantavplaning och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 4/025 till 4/800
18. Anläggning av sedimentfälla innebärande fördjupning och breddning av åfåra från sektion 4/185 till 4/235
19. Utrivning av bro på fastigheten LB vid sektion 4/155
20. Utrivning av bro på fastigheten LB vid sektion 4/412
21. Utläggning av sten och grus från sektion 4/025 till 4/800
22. Kantavplaning och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 5/395 till 5/680
23. Tvåstegsdike och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 5/680 till 6/080
24. Anläggning av översvänningsområde från sektion 5/790 till 5/885
25. Utläggning av grus och sten sektion 5/680 till 6/080
26. Kantavplaning, tvåstegsdike och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 6/080 till 6/680
27. Anläggning av sedimentfälla innebärande fördjupning och breddning av åfåra från sektion 6/150 till 6/200
28. Utläggning av grus och sten från sektion 6/080 till 6/680
29. Tvåstegsdike och meandring innebärande omgrävning av åfåra och i vissa delar igenläggning av befintlig åfåra från sektion 6/680 till 7/245
30. Utläggning av grus och sten från sektion 6/680 till 7/245
31. Bibehållande av genomförd kantavplaning och meandring från sektion 7/915 till 9/560
32. Bibehållande av genomförd utläggning av grus och sten från sektion 7/915 till 9/560
33. Bibehållande av genomförda översvänningsområden från sektion 8/900 till 9/220
34. Bibehållande av genomförd sedimentfälla från sektion 9/560 till 9/630
35. Bildande av vattenregleringssamfällighet för sträckorna med tillhörande vattendragsområden 0/700 till 4/900, 5/200 till 7/250 och 7/915 till 9/650
36. Yrkande av verkställighetsförordnande för åtgärderna 1-35

- B1. Anläggning av inloppsdike från Tullstorpsån till våtmark på fastigheten D
- B2. Anläggning av våtmark genom schaktning på fastigheten D
- B3. Anläggning av utloppsdike och munk från våtmark på fastigheten D till Tullstorpsån

-----

- C1. Utrivning av befintlig kulvert och anläggning av ny kulvert från befintlig damm till befintlig brunn på fastigheten E
- C2. Anläggning av våtmark genom schaktning och därtill tillhörande in- och utloppsdiken på fastigheten E
- C3. Anläggning av utlopp via munk från våtmark på fastigheten E till Beddinge ängar, norra delen. Kopplas till yrkande D5.

- D1. Inlopp genom inloppsbrunn, inloppsledning och fördelningsbrunn från Tullstorpsån fram till tillrinningsdike på Beddinge ängar, södra delen, på fastigheten Y
- D2. Nygrävning och anläggning av tillrinningsdiken, fördelningsrännor och dämmen på Beddinge ängar, södra delen, på fastigheten Y
- D3. Nygrävning av avrinningsdike som ansluts till Tullstorpsån på Beddinge ängar, södra delen, på fastigheten Y
- D4. Anläggning av vall på Beddinge ängar, södra delen, med tillhörande igenläggning av dike på fastigheten Y
- D5. Nygrävning och omgrävning av tillrinningsdiken och fördelningsrännor samt anläggning av dämmen på Beddinge ängar, norra delen, på fastigheten Y
- D6. Nygrävning och omgrävning av avrinningsdiken som ansluts till Tullstorpsån på Beddinge ängar, norra delen, på fastigheten Y
- D7. Anläggning av ny ledning för omledning av dräneringsvatten från fastigheten X till befintligt dike nordöst om X på fastigheten Y och F
- D8. Igenläggning av befintligt dike söder om fastigheten X på Beddinge ängar på fastigheten Y
- D9. Avgrävning av vallar kring befintlig damm på Beddinge ängar, norra delen, på fastigheten Y

- E1. Strandskyddsdispens
- E2. Biotopskyddsdispens för berörda diken och småvatten på Beddinge ängar på fastigheten Y

Arbetstiden föreslås bestämmas till fem år efter lagakraftvunnen dom och tiden för oföretsedd skada föreslås till fem år, utom för Beddinge ängar där tiden föreslås till tio år.

Förslag till villkor

Sökandena föreslår följande villkor:

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i ansökan jämte bilagor.
2. Sökande ska svara för kostnaderna för projektets genomförande genom den vattenregleringssamfällighet som avses att bildas.
3. Det framtida underhållet av åsträckan med tillhörande vattendragsområde avseende åtgärder i yrkande 1-34 ska fördelas mellan deltagarna i vattenregleringssamfälligheten enligt överenskommen kostnadsfördelingslängd.
4. Kostnaden för det framtida underhållet av åsträckan från sammanflödet med Vemmenhögsån till mynningen i Östersjön ska fördelas lika mellan vattenregleringssamfälligheten och dikningsföretaget Östra Vemmenhög m fl hemman av år 1917.
5. Det restaurerade vattendragets mittfåra ska tillåtas meandra naturligt inom vattendragsområdets gränser.
6. Grumlande arbeten i vattendraget ska utföras vid låg vattenföring, huvudsakligen under perioden 1 juni – 15 september, men får utföras vid annan tidpunkt på året efter att samråd skett med tillsynsmyndigheten.
7. Innan anläggningsarbeten påbörjas ska en plan för skyddsåtgärder under arbetets genomförande upprättas och inlämnas till tillsynsmyndigheten.
8. Innan anläggningsarbeten påbörjas ska ett kontrollprogram tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten. Kontrollprogrammet ska bl.a. innehålla mätningar av grundvattennivån i grundvattenrör på Beddinge ängar.
9. Vattenregleringssamfälligheten skall tillse att åns bottenprofil underhålls i sådan omfattning att beräknade vattenstånd vid beräknade flöden bibehålls vid de 4 broarna vid de allmänna vägarna och de 2 broarna vid de enskilda vägarna.
10. Sökandena ska vidta de skyddsåtgärder som behövs för att minimera grumlingspåverkan i Tullstorpsån.
11. Under byggskedet ska ett kontinuerligt flöde upprätthållas i Tullstorpsån.
12. Allt sten- och krossmaterial som tillförs ån ska överlagras med natursten eller naturgrus.
13. Åfåran ska fiskas av genom elfiske innan arbeten påbörjas i vattenområdet. Fångad fisk återutsätts omgående i Tullstorpsån på de platser som framgår av kontrollprogrammet.
14. Vattenregleringssamfälligheten skall inom vattendragsområdets gränser tillse att den funktion som ansökan avser bibehålls. Detta innebär att t.ex. svämplan, tvåstegsdiken, sedimentfällor m.m. underhålls på ett sådant sätt att beskrivna funktioner kvarstår.

Förslag till innehåll i kontrollprogram

Sökandena föreslår att kontrollprogrammet delas upp att gälla för såväl anläggnings- som driftskede. Under anläggningskedet ska bland annat kontrolleras grumling, vattenföring, fisk - flytt av fisk, avbrytande av arbete och efterkontroll. Under driftskedet kontrolleras bland annat grundvattennivån genom nivåmätning i minst två rör i anslutning till X samt minst tre rör i anslutning till

södra vallen. Vidare föreslås årliga kontroller av åfåra och översilningssystem samt uppföljning av flöden och näringstransport.

Rådighet

Samtliga åtgärder för vilka tillstånd yrkas är avsedda att utföras på fastigheter, vars ägare tillhör kretsen av sökande i målet, varför erforderlig rådighet föreligger.

Höjdsystem

Höjder avser Rikets höjdsystem RH 000. Referenssystem är SWEREF 99 13 30.

Vattenföringar i Tullstorpsån

Karaktäristiska vattenföringar har beräknats i fem punkter längs Tullstorpsån med utgångspunkt från en specifik medelvattenavrinning på 8 l/s, km². Tullstorpsåns avrinningsområde uppgår till 40 km² vid Jordberga och ökar till 63 km² ovan sammanflödet med Vemmenhögsån. Tullstorpsbiflödet med ett avrinningsområde på ca 10 km² mynnar som öppet dike inom etapp 1, delsträcka 3.

En beräkning av vattenföringen nära utloppet vid Skateholm, Östersjön, ger följande karaktäristiska flöden (enhet m³/s, avrinningsområdets area 62,1 km²):

Högsta högvattenföring, HHQ ₅₀	12,7
Normal högvattenföring, MHQ	4,2
Medelvattenföring, MQ	0,50
Normal lågvattenföring, MLQ	0,04
Lägsta lågvattenföring, LLQ	0,02

Beräkningen av medelhögvattenföring har utförts utan justeringsfaktor för klimatförändring. Vid justering av framräknade högvattenföringar multipliceras MHQ med en faktor 1,5 vilket ses som riktlinje för denna del av Sverige. En jämförelse mellan högvattenföringar beräknade med respektive utan klimatfaktorer redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 1 Beräknade vattenföringar i Tullstorpsån med respektive utan klimatfaktor

	Pegel 6 Jordberga	Pegel 7 Källstorp	Pegel 8 Annexdal	Pegel 9 Beddinge ängar	Pegel 10 Ängaröd	Pegel 11 Bäckalid
Avrinningsområde (km ²)	40,0	42,1	44,2	51	62,1	10,3
MHQ (m ³ /s)	2,6	2,8	2,9	3,4	4,2	0,9
MHQ justerad (m ³ /s)	3,9	4,2	4,4	5,2	6,3	1,3
HHQ ₅₀ (m ³ /s)	7,9	8,3	8,8	10,3	12,7	2,6
HHQ ₅₀ justerad (m ³ /s)	11,8	12,5	13,2	15,5	19,0	3,9

Beräkningarna indikerar att stora delar av åsträckan översvämmas vid så höga flöden som HHQ₅₀ justerad med klimatfaktor framförallt i anslutning till befintliga broar. Sökta åtgärder innebär dock att man närmar sig en klimatanpassning jämfört

med om befintlig åsektion behålls. Detta eftersom bland annat bredden på vattendraget och därmed magasinvolymen ökas.

Planerade åtgärder

Projektet omfattar kantavplaning (totalt ca 1,8 km), tvåstegsdiken (totalt 2,7 km), meandring (totalt 5,1 km), anläggning av fem sedimentfällor, översvämningsområden (0,6 ha) och återföring av grus, sten och block i åfåran för att skapa nya lekområden för fisk, utrivning och lagning av sju broar. Allt på en sammanlagd åsträcka av 7,3 km av totalt 9,4 km i Tullstorpsåns etapp 1. Vattendragsområdet kring åsträckan omfattar ca 20 ha.

Sträckan är indelad i 13 delsträckor från mynningen till Jordberga. Delsträcka 11-13 utgör den redan genomförda visningssträckan vid Jordberga. Projektet omfattar även anläggning av våtmarker och översilningsområden med en sammanlagd yta av 41 ha, där ett delflöde av ån ska ledas igenom. Den totala schaktvolymen i projektet beräknas till ca 100 000 m³. I anslutning till sträckan planeras även träd och buskar planteras. Av denna volym ska en del användas för att lägga igen delar av befintlig åfåra medan övriga massor ska användas till utfyllnader samt jämnas ut på jordbruksmark.

Kantavplaning

Befintliga slänter (släntlutning 1:1) avfasas så att en flackare slänt och bredare strandzon erhålls. Ny släntlutning är 1:2 – 1:7. Kantavplaningen utförs från en nivå minst 0,5 m över botten upp till befintlig marknivå. Detta innebär att befintlig botten i åfåran lämnas orörd.

Tvästegsdike

Tvästegsdiken består av en mittfåra omgiven av återrasser där vattnet stiger upp vid högre flöden. Tvästegsdikena anläggs här genom att schakta ut 2-3 m breda återrasser på en nivå minst 0,5 m över botten i åfåran. Släntlutningen från återrasserna upp till befintlig marknivå är generellt 1:4 -- 1:5. Vid sidan om tvåstegsdikena avsätts en 6 m bred skyddszon vid åkermark.

Meandring

Meandringen innebär att det i vattendraget anläggs en slingrande mittfåra (idag rak) med varierande botten djup och flacka slänter. Mittfåran anläggs med bottenbredd 1,5 m och släntlutning 1:2 till en nivå ca 0,5 m över botten. Släntlutningen på ömse sidor om mittfåran får en varierande släntlutning beroende på om det är inner- eller ytterkurva. Flackare i innerkurva och brantare i ytterkurva. Meandringen innebär att delar av den befintliga fåran läggs igen och ersätts med ny sträcka. Avsikten med meandringen är att tillåta vattendraget att "svänga" fritt mellan de vattendragsområdesgränser som är definierade på till ansökan bifogade ritningar.

Yrkandena om tillstånd till sökta åtgärder vidhålls även för det fall de förslag till villkor som avser meandring inte skulle bifallas.

Sedimentfällor

Sedimentfällor anläggs genom att fördjupa och bredda åfåran så att en djupare vattensamling skapas där vattnets hastighet bromsas upp och partiklar i vattnet lättare sjunker till botten och fastläggs. Sedimentfällorna rensas vid behov och sedimentet borttages från ån.

Översvämningssområde

Ett översvämningssområde utgör en speciell typ av våtmark med varierande vattenyta. Vid högflöde i ån svämmar vattnet över området och vid lågflöde sjunker vattnet undan till åfåran. Översvämningssområden anläggs här genom att schakta ut ett område vid sidan om åfåran på en nivå ca 0,5 m över botten.

Utläggning av grus och sten

Natursten i olika fraktioner läggs ut både på längre sträckor och punktvis på botten för att skapa varierande bottendjup, ståndplatser och lekbottnar för fisk. Lekbottnarna anläggs med en bädd av natursten i fraktionerna 20 – 80 mm, och enstaka större stenar för att stabilisera bottnarna. Lekbottnarna ska i första hand anläggas i strömmande partier och placering i direkt anslutning till sedimentfällor undvikas för att minska risken för sköljning av lekmaterial till sedimentfällan och minska belastningen av sediment till lekbotten.

Bottenprofil

Bottenhöjden vid varje delsträckas start och slut samt vid allmänna och enskilda vägar ska vara densamma som befintlig bottenhöjd. Däremellan kommer den genomsnittliga bottenlutningen att varieras för att skapa en mer varierad strömning av vattnet än idag, ibland med lugnvatten och ibland med mer forsliknande sträckor.

Dräneringsledning

Befintliga dräneringsledningar som berörs av anläggningsarbeten ska återställas på ett sådant sätt att inte kvarvarande åkermarks dränering försämras. Samtliga dräneringsledningar som påträffas ska mätas in och anges på relationsritning. Skarvar mellan befintliga och nya dräneringsledningar ska täckas med geotextil och över dräneringsledningarna påförs ett ca 0,2 m tjockt lager grus.

Utrivning och anläggande av ny avkylvert

Befintlig kulvert på fastigheten E grävs upp, blockeras eller förhindras på annat sätt att leda vatten. Längden på aktuell sträcka är 155 m. En ny kulvert anläggs från befintlig damm till befintlig brunn, vilken är belägen öster om planerad våtmark.

Utrivning av broar

Befintliga betongfundament till bro på Beddinge 46:1, vid sektion 1/505, 1/895, 2/600, 4/014, 4/155 samt 4/412 rivs ut eftersom dessa har rasat.

Mindre våtmarker

Våtmark ska anläggas på D, med ca 0,2 ha vattenyta och 0,6 ha våtmarksområde. Våtmarken anläggs genom schaktning på nuvarande åkermark.

Tillflödet utgörs av ett delflöde av Tullstorpsån och dräneringar från omgivande åkermark. Utloppet sker tillbaka till ån via öppet bräddavlopp och munk. Inloppet anläggs i form av ett öppet dike från en nivå minst 30 cm över botten i åfåran så att lågvattenflödet släpps förbi. Total schaktvolym är ca 4 000 m³.

Våtmark ska anläggas på E, med ca 0,2 ha vattenyta och 0,5 ha våtmarksyta. Våtmarken anläggs genom schaktning på nuvarande åkermark. Tillflödet utgörs av ett delflöde av Tullstorpsån och dräneringar från omgivande åkermark. Utloppet sker tillbaka till ån via öppet bräddavlopp och munk. Inloppet anläggs i form av ett öppet dike från en nivå minst 30 cm över botten i åfåran så att lågvattenflödet släpps förbi. Total schaktvolym är ca 2 000 m³.

Beddinge ängar

Det vatten som leds in till ängavattningssystemet leds tillbaka till Tullstorpsån via ett nytt avrinningsdike inom fastigheten Y. Vattnet avleds alltså inte som tidigare via södra diket som går genom bostadsbebyggelse. För att ytterligare skydda omkringliggande fastigheter avgränsas våtmarksområdet med en vall utmed fasthetsgränsen i väster och söder.

Beskrivning av ängavattningssystemet, söder om ån: Vatten leds från ån via en ledning till en inloppsbrunn med möjlighet att reglera flödet och vidare till en fördelningsbrunn som fördelar vattnet till två tillrinningsdiken. I tillrinningsdike A finns två dämmen för att leda ut vattnet i tvärgående rännor, för att vattnet sedan ska översila marken. Vattnet samlas sedan upp och leds ut i ån via ett avrinningsdike, som går från väster till öster på fastigheten Y. Tillrinningsdike B leder vattnet till två parallella tillrinningsdiken (C och D), vardera med två dämmen för att leda vattnet i tvärgående rännor, för att vattnet sedan ska översila marken. Tillrinningsdike B mynnar i avrinningsdike E strax innan mynningen i ån. I väster och söder skyddas åkermark och bostadsbebyggelse av en ny vall. Anläggandet av avrinningsdike E och vallen innebär att vattnet som leds in till det restaurerade ängavattningssystemet inte kommer att påverka omkringliggande fastigheter. Vid HHQ₅₀ gäller att det är flödet i Tullstorpsån som är bestämmande för vattennivån i det nya avrinningsdiket och inte inflödet i ängavattningssystemet.

Beskrivning av ängavattningssystemet, norr om ån: Tillflödet av vatten till ängavattningssystemet sker från planerad våtmark. Vattnet leds från planerad våtmark via en ledning till en munkbrunn med möjlighet att reglera flödet och vidare till ängavattningssystemet. Föreslagen inloppsledning (och utlopp från våtmark) har ett maxflöde på 272 l/s. Flödet fördelas sedan i tillrinningsdike F och G. Dike F kommer inte att översvämmas och därmed inte heller fastigheten X. Angränsande planområden för bostadsbebyggelse söder om Beddinge ängar är som tidigast från år 1946.

Våtmarksytan är ca 40 ha och den blivande vattenytan inom området vid översilningen bedöms utgöra ca 10 ha.

Beddinge ängar är inte en viktig faktor vad gäller flödesutjämning av åns vattenflöde men bidrar till näringsreduktionen (uppskattningsvis 50 % av den totala kvävereduktionen i projektet respektive 10 % vad avser fosfor bedöms ske på Beddinge ängar) och bidrar även till den biologiska mångfalden.

Övrigt entreprenadarbete och hantering av massor

De uppgrävda massor som inte ska användas för utförande av de anläggningar som ansökan avser, planeras att användas och utjämnas i anslutning till det blivande vattendragsområdet samt på jordbruksmark på de fastigheter inom vilka massorna uppkommer. Planerade områden för utläggning av massor är redovisade i till ansökan bifogade kartor. Uppgrävda massor ska sorteras så att befintlig sten kan återanvändas i den restaurerade åfåran. De sorterade jordmassorna ska användas till utfyllnader samt jämnas ut på jordbruksmark. Uppgrävda massor kan komma att lagras på den plats där massorna uppkommit eller på den plats där massorna ska användas under en begränsad tid beroende på växtföljd och tidpunkt på året med hänsyn till jordbruksdriften. Enligt sökandena finns inga kända förorenande verksamheter uppströms som kan ha påverkat sedimentens kvalitet negativt, sett ur ett miljöperspektiv. Sockerbruket är nedlagt liksom tegelbruket. Vidare leds dagvatten från Anderslöv till annat vattendrag så det har inte heller haft någon förorenande inverkan på Tullstorpsåns sediment.

Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken har hållits med Länsstyrelsen i Skåne angående utläggning av massor. Länsstyrelsen har i beslut 2015-03-17 meddelat att man inte har något att erinra ur naturvårdssynpunkt mot planerad utläggning av massor.

Eftersom huvudsyftet med sökta åtgärder är vattenvård och detta är anledningen till att massorna uppkommer avses inget tillstånd till deponering enligt annan lagstiftning sökas.

I en komplettering har avrinningsdike L från Beddinge ängars norra del flyttats så att det löper parallellt med vägdiket utmed väg 711 men mynnar i ån minst 10 m från det nämnda diket. I samband med den reviderade dragningen skall också den befintliga påkopplingen av avvattningsdiket till vägdiket utmed väg 711 läggas igen så att allt avrinnande vatten från Beddinge ängars norra del rinner i det nya diket.

Fysiska planer, skydd och utpekanden

Projektet innebär inget motstående intresse i Trelleborgs kommuns översiktsplan. Tullstorpsåprojektet är ett av de största vattenvårdsprojekten som någonsin har utförts i Trelleborgs kommun, i syfte att förbättra vattenkvaliteten och bidra till en positiv utveckling i Östersjön. Detaljplan för del av Y Skateholm är ännu ej beslutad.

Tullstorpsån rinner i de nedre delarna genom område som omfattas av riksintresse för kulturmiljövården (M:K 144 Östra Vemmenhög – Tullstorp – Dybäck). Tullstorpsån rinner också i de mellersta och nedre delarna genom område som

omfattas av riksintresse för kustzonen, vilket innebär att ny bebyggelse inom kustzonen ska restriktivt prövas så att allmänhetens tillgång och tillgänglighet till strandområdena inte påverkas negativt. Projektet bedöms inte stå i konflikt med något av riksintressena. Tullstorpsån omfattas av generellt strandskydd om 100 m. Projektet bedöms öka förutsättningarna för friluftslivet och utrymmet för strandnära djur- och växtarter, varför en dispens från strandskyddet bör erhållas.

Beddinge ängar utgör ett område av mycket höga naturvärden i Trelleborgs kommuns kulturmiljöplan och Skåne läns naturvårdsprogram. Naturvärdena är naturmiljön i sin helhet, vegetationstypen, faunan och odlingslandskapet med spår av ett ålderdomligt brukningssätt. En restaurering av de gamla översilningsängarna bedöms gynna fågellivet och andra djur och växter som är typiska för fuktängar. Projektet innebär därför att områdets naturvärden kan utvecklas och förstärkas i framtiden.

Ansökan om dispens från biotopskyddet enligt 7 kap. 11 § miljöbalken avser biotopen småvatten och våtmarker i jordbruksmark och utgörs av befintlig damm och befintliga diken inom fastigheten Y. Befintliga jordvallar runt dammen planeras att schaktas bort och släntkanten på dammen jämnas av så att marken kring dammen sluttar svagt in mot dammen. Befintliga diken planeras att läggas igen, fördjupas och justeras för att återinföra översilning inom fastigheten Y.

De särskilda skäl som åberopas för att få dispens är:

1. Restaureringen av översilningsängarna bedöms vara ett angeläget intresse ur miljö- och kulturmiljösynpunkt. Beddinge ängar bär spår av ett ängavattningssystem från slutet av 1800-talet och är ett av få liknande områden som finns kvar i Skåne idag.
2. Restaureringen av översilningsängarna bedöms förbättra förutsättningarna för den biologiska mångfald som är knuten till översilningsmarken på längre sikt. Restaureringen innebär totalt sett en utökning av de skyddsvärda biotoperna småvatten och våtmarker inom fastigheten och kan ses som ett sätt både att förhindra att befintliga naturvärden knutna till översilningsmark förloras och att få tillbaka redan förlorade naturvärden.

De sökta åtgärderna står i överensstämmelse med strandskyddets syften. En hög andel åkermark och omfattande utdikningar under 18/1900-talet gör att behovet och nyttan av att anlägga våtmarker och restaurera vattendrag i Tullstorpsåns avrinningsområde är stor. Sökta åtgärder förväntas på sikt bidra till en mer varierad livsmiljö och större utrymme för växter och djur i och längs med vattendraget. Mellan åfåran och den omgivande åkermarken ska även skyddszoner avsättas vilket skapar förutsättningar för ökad tillgänglighet utmed vattendraget. Sökta åtgärder bedöms därför vara förenliga med strandskyddets syften som är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Dessutom finns särskilda skäl till dispens. Sökta åtgärder syftar till att minska näringstransporten till

Östersjön samt gynna växt- och djurlivet vilket är av nationellt intresse. Sökta åtgärder bidrar till uppfyllandet av flera nationella miljö kvalitetsmål bl a Levande sjöar, Myllrande våtmarker, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning och Ett rikt växt och djurliv.

Nyttan med verksamheten

Nyttan av projektet består framför allt av ökad näringsreduktion, främst kväve och fosfor, och därmed minskad näringstransport till Östersjön samt ökade värden för biologisk mångfald.

Kostnaderna för genomförandet av Tullstorpsåprojektet etapp 1 uppskattas till ca 7 250 000 kr. Kostnaden för genomförandet av visningssträckan var ca 1 700 000 kr. Det blivande vattendragsområdet omfattar ca 20 ha och våtmarkerna och översilningsängarna ca 40 ha. Tillsammans utgör ytorna ca 60 ha eller ca 1 % av Tullstorpsåns avrinningsområde. Kostnaderna för projektet bedöms därför inte oskäligen i förhållande till den förväntade nyttan.

Miljökonsekvensbeskrivning

Tullstorpsån mellan Jordberga och Skateholm rinner genom ett öppet jordbrukslandskap till största delen bestående av åkermark med mycket hög produktionsförmåga. I de nedre delarna av ån förekommer även betesmarker. Här finns det område som kallas Beddinge ängar, tidigare ängsmark med ett av Skånes bäst bevarade ängavattningssystem. Området gränsar i söder till bebyggelsen i Beddingestrand. Åsträckan omges av tomtmark främst i mynningsområdet vid Skateholm och vid de mindre orterna Annexdal och Källstorp längre uppströms.

Tullstorpsån har mycket höga halter av kväve och fosfor och den ekologiska statusen klassificeras som dålig. Tullstorpsån mellan Skateholm och Jordberga är föremål för diknings- och rensningsföretag. Åkanterna är branta och har därför stor erosions- och rasbenägenhet. Beskuggning saknas till stor del, vilket tillsammans med höga näringshalter i vattnet leder till en snabb igenväxning.

I miljökonsekvensbeskrivning behandlas verksamhetens inverkan på de allmänna och enskilda intressena under och efter anläggningsskede. Sammantaget förväntas verksamheten medföra flera positiva effekter för miljön, framförallt kopplat till ökad näringsreduktion och biologisk mångfald. Verksamheten bedöms gynna flera intressen som sammanfaller med intentionerna i vattendirektivet och de nationella miljö kvalitetsmålen om levande sjöar och vattendrag. Myllrande våtmarker, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv. Vidare innebär anläggandet av tvåstegsdiken och breddning av vattendraget att amplituden blir mindre vad avser avståndet mellan vattenståndets maximi- och miniminivå.

Skadeförebyggande åtgärder

Innan arbetet påbörjas föreslås en entreprenadplan upprättas som beskriver hur entreprenaden ska genomföras i tid och rum, hanteringen av schaktmassor m.m. Grävarbeten ska utföras under ett års tid. Tidplanen ska prioritera grävarbete i

åfåran inom de tidsramar som bestäms av flöde och fiskvandring. Överskottsmassor kan därefter planeras ut på avsedda platser med hänsyn till bl.a. skörd. Arbetsledare ska vara väl insatt i upprättade handlingar och en projektgenomgång med alla inblandade hållas. Under arbetets gång ska byggmöten hållas där utformning, tidplan, ändringar och tillägg diskuteras. Platser för upplag av schaktmassor och körvägar ska planeras och visas för markägaren innan arbetet påbörjas. Eventuella skyddszoner för kulturmiljö ska vid behov märkas ut i fält.

Hantering av schaktmassor ska ske med sorteringsverk och grävmaskin utrustad med gallerskopa för möjlighet till återanvändning av sten och grus i åfåran och sortering av materialet innan överskottsmassor jämnas ut på avsedda platser. Efterkontroll föreslås utföras efter första vintersäsongen (högflödessäsongen) och eventuellt behov av justeringar av utlagd sten, erosionsskador eller liknande åtgärdas.

Inmätta dräneringar och kulvertar som mynnar på åsträckan ska märkas ut i fält. Dräneringar som kortas eller leds om i samband med anläggningsarbetet ska dokumenteras. Innan arbetet påbörjas ska utsättning av el-, tele- och VA-ledningar i mark begäras av respektive ledningsägare.

Innan arbete i åfåran påbörjas föreslås avfiskning med håv och elfiske göras på sträckor om 500-800 m i taget och den fångade fisken återinsätts på i förväg bestämd plats. Befintliga lekbottnar i ån bevaras eller flyttas. Nya lekområden och utläggning av stor sten utförs under ledning av fiskesakkunnig person och person med kännedom om vattennivåer vid låg-, medel- och högflöde.

För att minska uppgrumlingen av vattnet och transporten av suspenderat material ska slänter som berörs av schaktarbete i åfåran besås för att få en så snabb växt-etablering som möjligt och därmed minska risken för erosion. Vid utrivning av bro på fastigheten SB kommer utförandet att planeras och eventuellt samordnas med andra sökta åtgärder i anslutning till platsen så att tiden för grumlande arbeten blir så kort som möjligt.

För att minska transporten av suspenderat material föreslås provisoriska sediment-fällor i form av mindre vattensamlingar eller filter i de nedre delarna av arbetsplatsen där suspenderat material kan fastläggas. Vid anläggning av en ny fåra ska grävarbete utföras i torrhet så långt som möjligt innan vatten släpps in först vid nedströms anslutning med befintlig fåra sen vid uppströms anslutning med befintlig fåra. Delar av befintlig fåra som ska läggas igen bör avsnöras från vattenflödet så att grumling orsakad av utfyllnadsmassor minimeras.

Följande skyddsåtgärder kring Beddinge ängar planeras. Vid en restaurering av översilningsängarna föreslås dräneringen från fastigheten X ledas om till ett befintligt dike som går runt Beddinge ängar längs den norra och östra sidan. Diket bedöms ha kapacitet att motta dräneringsvattnet och leder vattnet med självfall ut i Tullstorpsån vid väg 711. Vid en restaurering av översilningsängarna föreslås befintliga diken i gränsen vid X läggas igen och till-

förseln av vatten till översilningsängarna ledas på ett längre avstånd ifrån fastigheten (40-50 m).

Del av den mark som nu är bebyggd söder om Beddinge ängar låg förr inom det gamla ängavattningssystemet och är beläget naturligt lågt i terrängen. Det är därför viktigt att avgränsa området för översilningsängarna vid en restaurering. En utfyllnad för jordvall föreslås därför utföras längs den västra och södra sidan av Beddinge ängar (totalt ca 1 km lång). Sökanden föreslår att vallen anläggs med tätningsmassor ned till höjden +2,50 (20 cm under botten på avrinningsdike E) för den del av vallen som är belägen söder om avrinningsdike E. Befintligt dike som rinner genom villa- och sommarstugeområdet söder om Beddinge ängar läggs igen där vallen går över diket, vilket hindrar avrinning söderut från Beddinge ängar. Detta bedöms inte påverka biologiska värden i diket negativt. Nuvarande avrinning från Beddinge sker främst vid fuktiga nederbördsrika tider på året. Skyddsvallen innebär även att eventuell ytavrinning till närliggande Maglemosse dikningsföretag väster om Beddinge ängar hindras.

Anläggandet av avrinningsdike E utgör en skyddsåtgärd med avseende på förhöjda grundvattennivåer i den södra delen av Beddinge ängar.

För att undersöka att ingen påverkan sker utanför våtmarksområdet ska mätningar utföras i grundvattenrören vid översilning på Beddinge ängar samt vid fastigheten X Vid höga grundvattennivåer avser sökanden stänga av tillförseln av å-vatten till ängabevattningen och stänga av utloppet från avrinningsdike E.

För den framtida skötseln av vattendraget föreslås en skötselplan upprättas för hela vattendragsområdet samt översilningsängarna på Beddinge ängar.

YTTRANDEN

Från allmänna intressen

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Skurups kommun (myndighetsnämnden för miljö och byggnad) avstår från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Skåne län tillstyrker ansökan i målet. Länsstyrelsen yrkar följande villkor utöver de som sökanden har föreslagit:

- Sökanden ska vidta de skyddsåtgärder som behövs för att minimera grumlingspåverkan i Tullstorpsån.
- Under byggskedet ska ett kontinuerligt flöde upprätthållas i Tullstorpsån.
- Allt sten- och krossmaterial som tillförs ån ska överlagras med natursten eller -grus.

- Åfåran ska fiskas av genom elfiske innan arbeten påbörjas i vattenområdet. Fångad fisk återutsätts omgående i Tullstorpsån på de platser som framgår av kontrollprogrammet.

Länsstyrelsen delar sökandens uppfattning att en plan/kontrollprogram ska tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten innan arbetena påbörjas för kontroll av verksamheten under anläggningsskedet och driftsskedet. Länsstyrelsen bedömer Tullstorpsåprojektet som angeläget ur ett skånskt perspektiv. Åtgärderna som tillståndsansökan avser utgör en viktig del av projektets helhet och bidrar till måluppfyllelsen av miljökvalitetsnormen för vattenförekomsten.

Den framtida tillsynen ska tillse att kapaciteten vidmakthålls och skador minimeras. Det är viktigt att inte bygga in ett framtida rensningsbehov.

Länsstyrelsen har ingen erinran mot förslaget till slutliga villkor.

Trafikverket anför att på de platser där ån rinner under allmän väg måste åtgärder utföras så att grundläggning av broar och trummor inte skadas. På samma platser bör det anordnas så att ingen påverkan sker på vägkroppen vid en eventuell översvämning. Anläggning får inte anläggas närmare än 10 meter på vardera sidan om bro och utformningen får inte påverka brons konstruktion.

Trafikverket bedömer att flödena genom vägtrumorna kommer att minska till följd av åtgärden. Minskade flöden kan medföra risk för försämrad markstabilitet, likaså eventuella markarbeten intill väg. Det är exploatören som ansvarar för att markstabiliteten bibehålls samt bekostar eventuella åtgärder. Alla åtgärder som berör allmän väg där staten är väghållare ska ske i samråd med Trafikverket. Trafikverket förutsätter att normal drift och underhåll, såsom till exempel saltning kommer att kunna utföras för de berörda allmänna vägarna. Trafikverket förutsätter även att eventuella skador på det allmänna vägnätet bekostas av fastighetsägaren samt att vägarnas bärighet inte försämras. Vidare får restaureringen inte påverka vägarnas vattenavrinning eller möjligheterna till att rensa diken.

Sedan sökandena efter huvudförhandlingen justerat utformningen av vattenavledningen från Y närmast väg 711 har Trafikverket förklarat sig inte ha något att erinra i den delen.

Från enskilda intressen

KA anför att på fastigheten 1:169 finns en regnvattenbrunn vars vatten pumpas ut på åkern bakom hennes hus. Brunnen fanns på plats redan innan hon flyttade in för 10 år sedan.

BD, RP respektive BJ anför, i tre separata liknande yttranden, att deras fastigheter K m fl, L m fl respektive M vid ett flertal tillfällen har drabbats av översvämningar/grundvattennivåhöjningar vid höga flöden i Tullstorpsån och

omkringliggande områden. Vidare vill de framföra – som deras talan uppfattas – att de inte vill att grundvattennivån höjs vid fastigheterna vid översilning av ängarna, att extra säkerhet vid översilning skapas genom dike alternativt vall med täta massor eller tätduk, att frågan besvaras vem som ska ansvara för driften av översilnings-ängarna och till vem yrkanden om ersättning ska tillställas i det fall att grundvattenhöjning uppstår pga översilning.

BD meddelar att han för egen del inte har något att invända mot inkomna kompletteringar enligt föreläggande under förhandling och komplettering av villkor daterad 2015-04-17.

P B och E A, för fastigheterna SE, anför att de inte är helt säkra på innebörden av begreppet ”broar utrivs” men kräver att om den bro som förbinder deras marker väster och öster om ån sätts tillbaka i det fall bron tillfälligt tas bort under restaureringsarbetet. I det fall ån blir bredare under restaureringen så kräver de att en ny bro byggs till samma standard som den nuvarande.

P J, C Ö och K Ö, för fastigheten O, framför att de förutsätter att oförändrade förutsättningar samt restriktioner gäller för fastigheten efter att domen träder i kraft. Om restaureringen av Tullstorpsån i framtiden visar sig negativt påverka möjligheten att bruka marken på fastigheten, eller påverkar värdet av fastigheten negativt, kommer fastighets-ägarna att kräva ekonomisk ersättning från den vattenregleringssamfällighet, som de sökande enligt ansökan i målet avser att bilda, eller från annan ekonomisk part som träder i dess ställe. Detta eventuella framtida krav på ersättning gäller också i det fall restaureringen av Tullstorpsån på ett negativt sätt skulle påverka beslut om förhandsbesked, bygglov, detaljplanering, avstyckning, klyvning, fastighets-reglering eller andra lantmäteriförrättningar och bygglovsärenden rörande fastigheten.

TE ägare till X, anför att hans fastighet kallad ”Å” har en mycket utsatt placering på ängarna. E ser mycket positivt på att Tullstorpsån renoveras. Om ansökan inneburit att ån även över Beddinge ängar gavs en meandrande utformning hade han sannolikt inte haft några invändningar. Men som projektet nu är uppbyggt skall ängarna bli ett över-svämningssområde och vattnet skall genom nya dikessystem ledas ut mot hans fastighet. Ansökan förefaller dåligt underbyggd och han anser att förslaget med meandring över ängarna borde utretts ytterligare.

E motsätter sig den del av projektet som innebär översvämning av Beddinge ängar (i huvudsak delsträcka 4, som berör Y). Han motsätter sig också att diken som dränerar hans fastighet läggs igen och att ny dränering anläggs. Hans fastighet har tidigare avvattnats söderut och skall enligt yrkandena istället avvattnas norrut. Han motsätter sig också att hans fastighet vallas in vilket verkar vara avsikten. Han anser också att MKBn har sådana brister att den inte kan godkännas. Skälen till hans negativa inställning är i huvudsak följande.

Det är svårt att av MKBn dra några slutsatser om vilka konsekvenser projektet får för fastigheten. Det gäller både förändring av grundvattennivåer och hur mycket mark på ängarna som kommer att översvämmas vid ett värsta scenario. Hela området är mycket flackt och redan idag är grundvattennivån tidvis hög på fastigheten. Marginalen är mycket liten vilket innebär att minsta höjning kan resultera i en katastrof för fastighetens byggnader.

Det hänvisas i MKBn till att man mätt grundvattennivåerna i två rör placerade i ängarnas södra del. Men dessa rör säger inget om grundvattennivån i ängarnas norra del. Det är en uppenbar brist i ärendet att man inte mätt grundvattnet även vid hans fastighet. Sökanden ska tydligt precisera hur grundvattnet kommer att förändras vid hans fastighet och vilket underlag man bygger slutsatsen på.

Det framgår heller inte tydligt av underlaget hur mycket av ängarna som kommer att översvämmas vid extrem högvattenföring och hur fastigheten kommer att påverkas. E vill att det på karta tydligt ritas ut hur vattenytan på ängarna kommer att se ut vid medelhögvattenföring (MHQ) och vid högsta högvattenflöde under 100 år (HHQ₁₀₀). Enligt sökandens flödesberäkning kommer HHQ₅₀ att ligga på höjden 5,52 vid sektion 2/750. Bostadsbyggnaden ligger på höjden 5,10 och delar av fastigheten är någon decimeter lägre än så. Sökanden måste tydligt redogöra för hur olika flödesscenarier kommer att se ut.

Dräneringen på Es fastighet består av två längsgående diken i nord-sydlig riktning som rinner söderut. Dikena ligger på ömse sidor om bostadshuset. Vattnet från det västra diket går genom ett rör till en brunn i det östra diket. Brunnen är placerad i fastighetens sydöstra hörn. Härifrån leds vattnet i ett rör till ett söder-gående dike på Y. Den förändring som sökanden begär tillstånd för är, som det får tolkas, att byta ut brunnen i det sydöstra hörnet och att lägga ner nytt rör som leder vattnet från brunnen norrut till ett dike på andra sidan fastighetens infartsväg. E befarar att det här inte kommer att fungera och vill att sökanden tydligare redovisar hur avvattningen skall fungera i förhållande till dagens lösning.

Den förslagna lösningen innebär att man måste göra ingrepp och gräva på Es fastighet. Den brunn som skall bytas ut ligger t.ex. helt på denna fastighet. Sökanden bör redovisa vilka åtgärder som måste vidtas på fastigheten och- inte minst - hur man skall få tillträde till marken.

Det anges i ansökan att man skall fylla igen gränsdiket mot hans fastighet och höja upp marken vid fastighetsgränsen till höjden +5.20. Det innebär att det byggs upp en vall runt fastighetens sydöstra hörn. Som det är idag sluttar fastigheten söderut mot diket som ligger i gränsen. Det är ingen rimlig lösning och riskerar att hålla kvar vatten vid t.ex. kraftig nederbörd. Det begärs att sökanden närmare redogör för hur arbetet med utfyllnaden skall utföras inkluderande detaljritningar med mark-profiler.

E är också orolig över hur myggsituationen kommer att utvecklas om tillstånd skulle ges till översilning av ängarna. Skapande av ett våtmarksområde på ängarna riskerar att gynna myggornas reproduktion vilket i så fall kommer att skapa problem för de kringboende. Ärendets MKB behöver kompletteras med utredning även i denna del. Han kan inte acceptera att ängen och tomten förvandlas till en ”myggplåga”.

Handlingarna uttolkas innebära att sökandena bildar en samfällighet för utförande och drift enligt 5 kap 6 § lag om särskilda bestämmelser för vattenverksamhet. Vad gäller det framtida underhållet justerar sökanden villkor 3 i inlägga daterad 2014-12-18. För tydlighetens skull bör klargöras om justeringen utgör hela villkor 3 eller om det bara är den första meningen som ändras (jfr ursprungliga ansökan) och att övriga två meningar kvarstår.

Det finns en otydlighet av hur underhållet skall utföras och vilka delar som skall ingå i det gemensamma underhållet. I den ursprungliga ansökan anförs på sidan 10 att framtida underhåll av översilningsängarna på Y skall utföras av fastighetsägaren. Dessa åtgärder ingår inte i yrkande I – 34 utan i de efter-följande ”bokstavsyrkandena”. E vill att även underhållet av samtliga anläggningar och diken på Beddinge ängar skall underhållas gemensamt inom ramen för samfälligheten. Det måste finnas en tydlighet i vem som ansvarar för anläggningarna eftersom det även kan ha betydelse vad gäller oförutsedd skada. Han vill samtidigt påpeka att underhållet av dagens diken på ängarna är obefintligt vilket måste beaktas vid bestämmande av vem som skall underhålla en eventuell ny anläggning. Han vill också ha ett förtydligande av vem som skall underhålla den nya dräneringen som dras från hans fastighet inkluderande de diken som vattnet leds till.

Om man leder ut vatten på ängarna enligt ansökan kan det inte kombineras med bete. Det kommer i så fall att krävas ett omfattande underhåll av dikena alternativt instängsling av dikena. Sökanden bör precisera hur man tänkt sköta ängarna.

Sökanden har yrkat att tiden för oförutsedd skada skall bestämmas till fem år ”utom för Beddinge ängar där tiden för anmälan om oförutsedd skada föreslås till tio år”. Det krävs att begreppet ”Beddinge ängar” noggrant preciseras eftersom det finns en uppenbar risk för framtida gränsdragningsproblem. E vill även att tiden för oförutsedd skada skall bestämmas till 20 år.

Syftet med översilningen är otydligt men annat än miljönytta har inte angetts av sökandena. Nuvarande bete står i konflikt med ett framtida översilningssystem.

E.ON Elnät Sverige AB

För elledning i mark får byggnad eller annan anläggning inte utan ledningsägarens medgivande uppföras på närmare avstånd än 3 meter från ledningen. Inte heller får utan ledningsägarens medgivande upplag anordnas eller marknivån ändras ovanför ledningen, så att reparation och underhåll försvåras. Inom området får det inte förekomma plantering av träd, mindre buskar accepteras dock.

För att kunna bibehålla kraftledningarna måste föreskrifterna följas. Det får inte göras avkall på el-, person- eller driftsäkerhet. Bland annat får markhöjden ej förändras under eller invid nämnda luftledningar. Inga nya vägar eller vägkorsningar får anläggas under eller i närheten av regionnätsledningarna.

Restaureringen av Tullstorpsån får inte hindra E.ON Elnät att sköta sitt underhåll på ledningarna beträffande ev. stolpbyte, röjning eller andra underhållsåtgärder som man hade kunnat utföra innan Tullstorpsåns restaurering påbörjats. Stolpe måste även i fortsättningen stå på fast mark och det får inte finnas risk att kraftledningsstolpar riskerar att hamna på öar i ens perioder av översvämning. Kring en kraftledningsstolpe måste det finnas utrymme för att kunna utföra arbete på stolparna, samt kunna byta densamma. Till området ska det finnas mark som är farbar med grävmaskin.

Arbete med skrymmande föremål i närheten av kraftledning kan medföra att arbetet måste utföras enligt någon av Elsäkerhetsanvisningarna (ESA) utgiven metod. Om E. ON Elnät förutsätter att befintliga anläggningar kan vara kvar i nuvarande läge. Eventuella skador som uppstår på deras anläggningar i samband med Tullstorpsåns restaurering bekostas av den som ger upphov till skadan. Eventuella flyttningar eller ändringar av E.ON Elnäts befintliga anläggningar bekostas av den som så begär.

SÖKANDENAS BEMÖTANDE AV YTTRANDEN

Allmänna intressen

Länsstyrelsen: Sökanden godtar de av länsstyrelsen föreslagna extra villkoren.

Trafikverket: Med anledning av Trafikverkets senare yttrande svarar sökandena att de inte ser något problem med att flytta avrinningsdiket minst 10 meter in på Beddinge ängar. Det nya diket ska då löpa parallellt med vägdiket till anslutning i Tullstorpsån. Den befintliga påkopplingen av avvattningsdiket till vägdiket som funnits där sedan 1858 ska läggas igen så att allt avrinnande vatten från Beddinge ängar rinner i det nya diket.

För övriga allmänna vägar som korsas av Tullstorpsån mellan Jordberga och Skateholm har sökanden inget ytterligare att tillägga.

Enskilda intressen

KA: Aktuell regnvattenbrunn och pumpning av vatten till Y kan även fortsättningsvis finnas kvar. Detta skall beaktas vid anläggandet av vallen i södra delen av fastigheten Y så att funktionen består.

BD, RP och BJ: Det vatten som leds in till ängavattningssystemet leds tillbaka till Tullstorpsån via ett nytt avrinningsdike inom fastigheten Y. Avrinningsdiket ersätter det befintliga utloppet från Beddinge ängar. Vattnet avleds alltså inte som tidigare via södra diket som går genom bostadsbebyggelse. I väster och söder skyddas åkermark och bostadsbebyggelse av en ny vall. Anläggandet av det nya avrinningsdiket och vallen innebär att vattnet som leds in till det restaurerade ängavattningssystemet inte bedöms påverka omkringliggande fastigheter. Beräknade flöden och vattennivåer vid HHQ₅₀ visar att det är flödet i Tullstorpsån som är bestämmande för vattennivån i det nya avrinningsdiket och inte inflödet i ängavattningssystemet.

Det finns en höjdskillnad på 0,47 m innan vatten kan stiga över vallen och nå omkringliggande fastigheter. Vattennivån i det södra diket vid högflöde HHQ₅₀ styrs av Trafikverkets bro på väg 711. Vattennivån i det södra diket som går genom bostadsbebyggelsen är således 0,32 m lägre jämfört med vattennivån i avrinningsdiket inom fastigheten Y. Vattenströmning från den högre till den lägre vattennivån begränsas av vallen utmed den västra och södra sidan av fastigheten Y. Sökanden föreslår att vallen anläggs med tätningsmassor ned till höjden +2,50 (20 cm under botten på avrinningsdike E) för den del av vallen som är belägen söder om avrinningsdike E. Enligt ansökan ansvarar fastighetsägaren för det framtida underhållet av restaurerade översilnings-ängar på fastigheten Y. Fastighetsägaren är även ersättnings-skyldig för oförutsedd skada.

PB och E A: Aktuell bro på fastigheten P omfattas inte av de sökta åtgärderna och ska alltså inte utrivs. Inga åtgärder planeras nedströms (söder om) gränsen mellan fastigheten S och P.

E.ON Elnät Sverige AB: Befintliga elledningar markeras på befintligt ritunderlag. Kabelvisning ska beställas för att ledningsägare ska markera kablarnas exakta läge innan arbeten påbörjas på plats.

P J C Ö och K Ö: Ansökan avser vatten-rättsliga förhållanden. De skador som kan härledas till projektet skall regleras med den kommande vattenregleringssamfälligheten. Ev. andra skydd som beslutas på annan nivå än denna prövning kan enligt sökande inte föranleda ersättnings-anspråk.

TE:

Tillflödet av vatten till ängavattningssystemet sker från planerad våtmark, vilken får sin tillrinning från ån via ett inloppsdikey på nivån +4,70. Vattnet leds från planerad våtmark via en ledning med vattengång +4,70 till en munkbrunn med möjlighet att reglera flödet och vidare till ängavattningssystemet.

Vattnet fördelas sedan i två tillrinningsdiken (F och G). Det vatten som leds in till ängavattningssystemet leds tillbaka till Tullstorpsån via avrinningsdike L som ansluter till vägdiket längs väg 711 ca 40 meter uppströms utloppet i Tullstorpsån.

Dräneringen inom fastigheten X norr om översilningsängarna ska behållas med undantag av utloppsröret till befintligt södergående dike på fastigheten Y. Dräneringen föreslås istället ledas från befintlig brunn inom fastigheten X till ett annat dike utanför ängavattningssystemet. Inmätning av dikets öppna och kulverterade delar visar att detta kan vara ett fördelaktigt alternativ p.g.a. höjdförhållandena.

Planerad utfyllnad söder om fastigheten X har en lägre höjd än befintlig marknivå inom fastigheten vid platsen för huset. Det är inte meningen att tomten ska invallas och försumpas p.g.a. utebliven avrinning. Avsikten är att lägga igen nuvarande dike för att flytta tillrinningen till ängavattningssystemet längre ifrån fastigheten X samt återställa marknivån som är kraftigt nertrampad av betesdjur utanför fastighetsgränsen i det sydöstra hörnet. Utfyllnaden ansluter till befintliga höjder på ömse sidor om fastigheten. Den svacka som befaras uppkomma i fastighetsgränsen p.g.a. att tomten sluttar ska avvattnas genom de befintliga diken som föreslås behållas väster och öster på fastigheten X. Utfyllnaden ska utformas så att avrinning sker mot befintligt kvarvarande dike öster och väster fastigheten. Detta kan innebära en trögare avrinning jämfört med nuvarande förhållande och förslag är därför att en skydds-dränering, som en möjlig skyddsåtgärd, kan läggas utmed den södra fastighets-gränsen och som ansluts till samma avrinning norrut som den andra dräneringen.

Vid högflöde gäller följande. Föreslagen inloppsledning har ett maxflöde på 272 l/s. Flödet fördelas sedan i tillrinningsdike F och G. Det ger ett maximalt flöde i vart och ett av tillrinningsdikena på 136 l/s (50 % av 272 l/s). Tillrinningsdike F är det dike som leder österut mot fastigheten X och därför grävs detta dike på ett längre avstånd ifrån fastigheten jämfört med nuvarande dike. Beräknad stighöjd i tillrinningsdike F vid flödet 136 l/s är 0,27 m. Detta innebär att vattennivån blir max +4,37 i diket rakt söder om X. Diket anläggs minst 0,4 m djupt. Detta medför att diket inte kommer att översvämmas och därmed inte heller fastigheten X.

Anläggandet av våtmarken på fastigheten E och inloppet till Beddinge ängar innebär att ett delflöde av ån kan ledas från våtmarken via tillrinningsdike F och G till avrinningsdike L på fastigheten Y. Avrinningsdike L ansluter till Tullstorpsån ca 30 meter uppströms Trafikverkets vägbro. Vattennivån i Tullstorpsån vid högflöde HHQ₅₀ styrs av Trafikverkets bro på väg 711, som enligt relationsritning anger vattennivån till +3,67 i höjdsystemet RH70b, vilket motsvarar vattennivån +3,71 i RH 2000. Eftersom beräknad vattennivå vid HHQ₅₀ (+3,71) är lägre än föreslagen bottenhöjd i tillrinningsdike F söder om fastigheten X (+4,50 till +4,00) så kommer vattnet att rinna i riktning mot Tullstorpsån, bort från fastigheten X i samtliga fall.

I fråga om myggsituation svarar sökandena följande. Den typ av vattensamlingar som ger produktion av stickmyggor är vanligen tillfälliga stillastående vatten. Denna typ av vattensamlingar finns redan i nuläget på Beddinge ängar pga naturliga svackor, trampet av betesdjur och andra ojämnheter i marken. I vilken omfattning planerad översilning kan komma att öka produktionen av stickmyggor är svårt att säga, men eftersom stickmyggorna trivs i skyddade, ofta trädbevuxna miljöer och översilningsängarna har ett öppet och vindexponerat läge, bedöms det som mindre troligt att planerad översilning medför någon märkbar ökning av stickmyggor.

I fråga om underhåll och drift svarar sökanden följande. Villkor 3 omfattar endast underhållet av åsträckan och avser åtgärder enligt yrkande 1 - 34. Översilningsängarna på fastigheten Y avser åtgärder enligt yrkande D1 - D9 och omfattas därmed inte av villkor 3. Enligt ansökan ansvarar fastighetsägaren för det framtida underhållet av restaurerade översilningsängar på fastigheten Y. Det är också fastighetsägaren som ansvarar för underhållet av dräneringen på respektive fastighet. Restaurerade översilningsängar ska skötas och underhållas så att anläggningens funktion består.

Sökanden föreslår att tiden för oförutsedd skada till följd av sökta åtgärder enligt yrkande D1- D9 bestäms till 10 år.

DOMSKÄL

Målen M 363-14 och M 365-14

Omprövning av markavvattningsföretag och godkännande av överenskommelse om nedläggning av desamma m.m.

Sökandena får anses ha visat att de tillsammans utgör hela kretsen av ägare av deltagarfastigheter i de båda markavvattningsföretagen. De är sålunda berättigade att begära omprövning enligt 7 kap 17 § 2 st restvattenlagen. De ändrade förhållanden i fråga om fastighetsindelningen som förekommit utgör skäl för omprövning. Något skäl att åsidosätta deltagarnas överenskommelse om nya kostnadsfördelningslängder finns ej; de skall således fastställas.

Sökandena utgör sålunda numera ägarna av samtliga deltagarfastigheter i de båda markavvattningsföretagen. Mark- och miljödomstolen godtar deras uppgift att överenskommelser med det uppgivna innehållet får anses ha träffats på det sätt de åberopar. Någon omständighet som skulle innebära att överenskommelserna skulle

strida mot lag har inte förekommit. De skall därför enligt 7 kap 18 § restvattenlagen godkännas.

Mål M 5189-13

Rådighet

Samtliga de åtgärder till vilka tillstånd söks är avsedda att utföras inom fastigheter som tillhör sökandena. Dessa har således genom äganderätt till de berörda fastigheterna den erforderliga rådigheten enligt 2 kap. lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven på en sådan beskrivning enligt 6 kap. miljöbalken och ska därför godkännas.

Tillåtlighet

Biotopskyddsområden (avser B)

Enligt 5 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. utgör småvatten och våtmark i jordbruksmark s.k. biotopskyddsområden enligt 7 kap. 11 § första stycket i miljöbalken. Enligt andra stycket samma paragraf får man inom ett sådant område inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Enligt 7 kap. 26 § miljöbalken får en sådan dispens ges endast om det är förenligt med förbudets syfte.

Mark- och miljödomstolen bedömer att de av sökanden åberopade särskilda skälen för dispens är sådana att dispens kan lämnas enligt 7 kap. 11 § 2 st miljöbalken.

Strandskydd

Sökandena har även ansökt om dispens för att utföra åtgärder inom område där strandskydd råder. Enligt 7 kap. 16 § miljöbalken gäller förbudet att utföra grävningsarbeten m.m. inom strandskyddsområde inte verksamheter eller åtgärder som omfattas av ett tillstånd enligt miljöbalken. Syften med detta undantag är att

undvika dubbelprovning. Vid tillståndsprövningen ska beaktas att verksamheterna delvis ska bedrivas i strandskyddsområde. Det innebär att de förutsättningar måste vara uppfyllda som gäller för dispens (prop. 1997/98:45, del 2, sid. 88). Någon separat dispensprovning ska alltså inte ske.

Mark- och miljödomstolen gör i denna del följande bedömning. Strandskydd råder längs hela åsträckan. Enligt 7 kap 15 § miljöbalken innebär detta förbud mot 1) uppförande av nya byggnader, 2) ändring av byggnader eller av dessas användning och utförande av anläggningar och anordningar, allt om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt, 3) grävnings- eller andra förberedelsearbeten för sådana byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 1) och 2) ovan samt 4) vidtagande av åtgärder som väsentligt förändrar villkoren för djur- eller växtarter. Av dessa punkter utgör endast den sistnämnda förbud mot de sökta åtgärderna; att villkoren för djur och växter kan förväntas förändras till det bättre spelar inte någon roll ur lagregelns synvinkel. Domstolen finner emellertid att det är angelägna allmänna intressen både att i någon mån återställa den genom utdikningar och andra torrlägningsåtgärder minskade vattenretentionen i jordbruksmark och att skapa attraktiva rekreationsområden av existerande enformiga avvattningsdiken och att dessa intressen genom 7 kap 18 c § 1 st 5. miljöbalken kan utgöra särskilda skäl vid dispensgivning enligt 7 kap 18 b § samma lag. På grund härav och då de sökta åtgärderna snarast främjar strandskyddsreglernas båda huvudsyften utgör dessa regler inte hinder mot meddelande av sökta tillstånd.

Riksintressen

Tullstorpsån rinner i de nedre delarna genom områden som utpekats som riksintresse enligt 3 kap. miljöbalken för kulturmiljövården. Domstolen instämmer i bedömningen att de sökta verksamheterna inte står i konflikt med något anspråk på riksintresse.

Övriga kravregler

Någon påverkan på andra dikningsföretag, brunnar i omgivningen eller fastigheter förutses inte.

Domstolen godtar sökandenas beskrivning av områdets goda status vad avser kvaliteten på sedimenten i ån. Eventuella åtgärdsbehov med avseende på frågan om det är lämpligt att återföra muddrade massor från ån inom och nära vattenområdet bör kunna rymmas inom de föreslagna skyddsåtgärderna. Domstolen erinrar dock om att den uppläggning av massor som är förutsatt äga rum på mark utanför vattenområdet inte är föremål för prövningen i detta mål och att anmälnings- eller tillståndsplikt kan gälla för sådan uppläggning.

Mark- och miljödomstolen finner vid en samlad bedömning att det inte föreligger något hinder mot det sökta tillståndet på grund av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, båtnadskravet i 11 kap. 6 § miljöbalken eller mot balkens bestämmelser i övrigt. Tillstånd till den sökta verksamheten ska därför lämnas.

Villkor och kontroll*a) Ang. ”meandring”*

Sökandena har yrkat att tillståndet skall förenas med ett villkor, som innebär att åfåran ”tillåts meandra fritt inom vattendragsområdets gränser.” Till detta villkorsförslag ansluter ytterligare två villkorsförslag, som innebär att dels ”åns bottenprofil underhålls i sådan omfattning att beräknade vattenstånd vid beräknade flöden bibehålls vid de 4 broarna vid de allmänna vägarna och de 2 broarna vid de enskilda vägarna”, dels att vattenregleringssamfälligheten ”inom vattenområdets gränser” skall ”tillse att den funktion ansökan avser bibehålls. Detta innebär att t.ex. svämplan, tvåstegsdiken, sedimentfällor m.m. underhålls på ett sådant sätt att beskrivna funktioner kvarstår.”

En inledande fråga beträffande dessa yrkanden om villkor är huruvida de är av den arten att de alls kan godtas som villkor eller om de snarare hör hemma i

beskrivningen av de åtgärder för vilka tillstånd söks och om de alltså skall omfattas av tillåtlighetsbedömningen.

Sökandenas yrkanden 1 – 34 avser konkreta åtgärder, som, om de genomförs och de nu aktuella villkorsförslagen inte fastställs, resulterar i en väldefinierad vattenanläggning i form av en restaurerad åfåra som skall underhållas enligt 11 kap 17 § miljöbalken, vilket torde innebära att fårans form och läge skall bevaras genom underhållsåtgärder. Vad sökandena önskar uppnå med förslagen torde vara, att åfåran, sedan de i yrkandena 1 – 34 beskrivna åtgärderna genomförts, skall i viss mån lämnas utan underhåll, så att den inom vissa gränser får utvecklas naturligt. Domstolen anmärker först, att om detta tillåts, är det inte säkert att följden överallt blir en ökad ”meandring” – varmed avses att en flod har ett slingrande lopp -, särskilt i vattendragets övre del kan tvärtom anlagda meandrar komma att uträtas om ån lämnas åt sig själv. Det är emellertid inte fråga om ett försök att återställa ett fullständigt naturligt tillstånd för ån. Något sådant hade säkert inte heller kunnat tillåtas med hänsyn till flera omständigheter. Det framstår som sannolikt att ån, i vart fall i de flackare delarna, lämnad åt sig själv under lång tid, skulle söka sig ny väg som skulle kunna resultera i helt nya lägen för åfåran med risk även för omfattande skador på bebyggelse och infrastruktur.

Sökandena har uppenbarligen insett dessa risker, varför det inte yrkats att vattendraget skall få ”meandra” helt fritt, utan betydande begränsningar föreslås. För det första skall meandring tillåtas endast inom vissa gränser, nämligen de på ingivna kartor definierade gränserna för vad sökandena kallar ”vattendragsområde”. För det andra skall åns bottenprofil underhållas så att vattenståndet vid de sex beskrivna broarna bibehålls i enlighet med ingivna beräkningar. För det tredje skall de i yrkandena 1 – 34 beskrivna åtgärdernas funktion bibehållas genom underhåll.

Mark- och miljödomstolen bedömer, att resultatet till bifall till de nu berörda villkorsyrkandena skulle resultera i beskrivningen av en annan vattenanläggning, nämligen bestående av det som av sökandena kallas vattendragsområdet. Redan på grund härav möter enligt domstolens uppfattning hinder mot att reglera frågan om

eventuell meandring och omfattningen därav genom villkor – avser ansökan inrättande av en vattenanläggning måste denna vid bifall definieras genom tillståndet, vilket inte kan utvidgas genom villkor. Som framgår av 22 kap 25 § miljöbalken har villkor generellt en inskränkande funktion i det att domstolen med hjälp av sådana kan söka hindra, förebygga eller begränsa skador eller olägenheter från verksamheter som tillåts.

Därtill kommer, att det som sökandena vill uppnå i det föreliggande fallet är begränsningar i underhållsskyldigheten av en anläggning. Underhållsskyldigheten faller emellertid direkt av lag och inte av ett eventuellt tillstånd. Däremot definieras underhållsskyldigheten i hög grad av den tillståndsgivna anläggningen och verksamheten. Detta torde innebära, att en underhållsskyldighet, definierad genom funktionskrav, måste vara relaterad till en anläggning, definierad genom samma typ av krav.

Sammanfattningsvis bedömer mark- och miljödomstolen att det föreslagna villkoret 5. inte kan medges och att något behov av de föreslagna villkoren 9. och 14. därmed inte föreligger.

b) Östra Wemmenhögs markavvattningsföretag

Genom nedläggandet av 1965 års markavvattningsföretag kommer Östra Wemmenhögs markavvattningsföretag fortsättningsvis att ensamt svara för underhållet av Tullstorpsån från den punkt dess vattenanläggning ansluter till Tullstorpsån och till den punkt där ån möter havet. Uppenbarligen i syfte att kompensera för det prestationsbortfall som därmed sker har sökandena föreslagit ett villkor, innebärande att den nya vattenregleringssamfälligheten och Östra Wemmenhögs markavvattningsföretag skall dela lika på kostnaderna för detta underhåll. Då emellertid sistnämnda företag inte är part i förevarande mål finner domstolen det inte möjligt att besluta om ett villkor som reglerar en sådan tredje mans rättigheter eller skyldigheter, men väl att fastställa det åtagande från vattenregleringssamfällighetens sida som villkorsförslaget innefattar. Det sålunda justerade villkoret går inte utöver det sökandena yrkat.

c) Av länsstyrelsen påfordrade villkor

Sökandena har godtagit länsstyrelsens villkorsförslag. Mark- och miljödomstolen finner dem välavvägda. De skall således beslutas.

d) Övriga av sökandena föreslagna villkor.

Övriga villkorsförslag godtas av domstolen, som dock valt att dela upp villkoren på de olika tillståndsgivna verksamheterna för att tydliggöra för vem villkoren gäller.

e) Kontrollprogram

Mark- och miljödomstolen anser att det kontrollprogram som ska upprättas bör omfatta kontroll av verksamheterna och deras verkningar under såväl bygg- som driftskede. Kontrollprogrammet bör bland annat behandla när och hur olika åtgärder och grumlande arbeten utförs. Det skall även bland annat behandla vid vilka arbetsmoment sakkunniga ska medverka och deras bemyndigande.

Vattenregleringssamfällighetens syfte, namn, omfattning, framtida underhåll respektive förvaltning

Sökandena för yrkande 1-34 har yrkat att de ska utgöra en vattenregleringssamfällighet för drift och underhåll av anläggningen och att kostnaderna för projektets utförande och framtida underhåll ska fastställas och fördelas i enlighet med den överenskommelse som har träffats mellan de sökande. I lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet finns tre olika vattenrättsliga samfälligheter: markavvattnings-, bevattnings- och vattenregleringssamfälligheter. Med vattenreglering avses ändring av vattenföringen i ett vattendrag till förmån för annan vattenverksamhet (11 kap. 5 § miljöbalken). Traditionellt sett har vattenregleringsbegreppet förknippats med regleringar till förmån för ett vattenkraftverk eller en vattentäkt. Under senare år har emellertid i flera fall vattenverksamhet som sker för tillskapandet av våtmarker bedömts utgöra vattenreglering och kunna utföras av vattenregleringssamfälligheter, se exempelvis Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätts domar 2009-07-10 i mål M 1436-08 och 2011-09-15 (deldom) i mål M6102-10 samt denna domstols domar 2013-11-04 i mål M 4650-11, 2014-01-27 i mål M 370-11 samt 2014-05-23 (deldom) i mål M 1450-14.

Genom tillståndsgivna åtgärder planerar sökandena att delvis återskapa och restaurera Tullstorpsån och en översilningsyta benämnd Beddinge ängar samt att anlägga nya våtmarker. För anläggandet av Beddinge ängar och de nya våtmarkerna erfordras en möjlighet att reglera och överföra ett delflöde av åns vattenföring till ängarna/våtmarkerna.

Åns ekologiska funktion avses att optimeras genom att reglera del av vattenföringen till våtmarker och översilning via anlagda munkar, diken etc.

Mark- och miljödomstolen gör bedömningen att möjligheten att reglera och omfördela en del av vattenföringen är till förmån för Beddinge ängar/våtmarkerna och får anses falla under miljöbalkens definition av vattenreglering.

I 5 kap. 6 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet föreskrivs följande. Har tillstånd till vattenregleringsverksamhet meddelats på ansökan av flera som till gemensam nytta vill utföra verksamheten, utgör sökandena en samfällighet för utförande och drift av verksamheten, om de inte har kommit överens om något annat. Den föreslagna kostnadsfördelningslängden uppfyller kraven i 5 kap 3§ första stycket LSV. Mot denna bakgrund finner domstolen att de av sökandena föreslagna andelstalen kan fastställas.

Det bedöms sammanfattningsvis inte föreligga några hinder mot att bilda en vattenregleringssamfällighet som benämns Tullstorpsåns vattenregleringssamfällighet Jordberga-Skateholm år 2015 och som berör den av samfällighetens åtagande omfattade åsträckan.

Verkställighetsförordnande

Sökandena är angelägna om att så snart som möjligt kunna restaurera Tullstorpsån då projektet är finansierat med statliga och EU-medel, varav vissa är tidsbegränsade. Det är av betydelse för aktuella stödmedels utbetalning att ett eventuellt tillstånd till sökt verksamhet kan tas i anspråk så snart som möjligt, dock senast

under juni 2015. Ett verkställighetsförordnande behövs för att fysiskt kunna slutföra åtgärderna. Med de föreslagna försiktighets- och skyddsåtgärderna saknas det anledning att befara att den sökta verksamheten kommer att ge upphov till skador eller olägenheter. Mark- och miljödomstolen bedömer att samhällsnyttan med de föreslagna åtgärderna är stor. Domstolen anser därför att det finns skäl för att domen i målet får verkställas utan hinder av att den inte har vunnit laga kraft. Så får dock enligt 22 kap 28 § 1 st ske endast under förutsättning att sökandena ställer däri stadgad säkerhet.

Rättegångskostnader

Sökandena i M 5189-13 har medgivit det yrkande om rättegångskostnadsersättning som framställts av TE. Yrkandet ska därför bifallas.

Övrigt

Arbetstiden bör bestämmas i enlighet med sökandenas yrkande. När det gäller tiden för anmälan av oförutsedd skada bör denna bestämmas till 10 år. Domstolen instämmer i sökandenas uppfattning att effekterna av inrättandet av ängabevattning och övriga åtgärder på fastigheten Y bör ha framträtt under den tiden och att skäl för bestämmande av längre tid saknas. Däremot finner domstolen att det skäl E anfört för att det bör bestämmas samma tid för anmälan av oförutsedd skada i fråga om övriga tillståndsgivna åtgärder, nämligen att det om olika tider skall löpa kan uppkomma svåra gränsdragningsfrågor, har fog för sig.

Det finns inte skäl att ändra prövningsavgifterna.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 12 juni 2015.

Carl-Göran Heden

Mats Käll

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Carl-Göran Heden, ordförande, och tekniska rådet Mats Käll samt de särskilda ledamöterna Kaj Magnusson och Hans Nilsson.